

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
Federalno ministarstvo poljoprivrede,
vodoprivrede i šumarstva

PREDNACRT

(Bosanski jezik)

ZAKON O POLJOPRIVREDI

Sarajevo, mart, 2005. godine

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim se zakonom u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) uređuju ciljevi i mjere poljoprivredne politike, korisnici prava, definiše seosko gazdinstvo ili porodično poljoprivredno gazdinstvo, **određuje pojam poljoprivrednika**, institucionalna podrška, **vođenje registara** i izvještavanje u poljoprivredi, te upravni i inspekcijski nadzor.

Član 2.

U smislu ovog zakona pojedini izrazi imaju slijedeće značenje:

1. *poljoprivreda* je privredna djelatnost koja obuhvata biljnu i stočarsku proizvodnju, i s njima povezane uslužne djelatnosti, u skladu sa grupama iz Standardne klasifikacije djelatnosti.
2. ***poljoprivredni proizvodi su proizvodi biljnog i stočnog porijekla koji se mogu upotrijebiti u svježem, polupreradenom ili finalnom obliku kao konačan proizvod ili proizvod za dalju preradu i proizvodnju.***

Spisak poljoprivrednih proizvoda i proizvoda prerade, naveden je u Dodatku I. i sastavni je dio ovog zakona.

3. *poljoprivredno gazdinstvo* je proizvodno-gospodarska jedinica koja se bavi poljoprivredom, a djeluje kao privredno društvo, obrt ili zadruga, ako je registrovano za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, te kao seosko gazdinstvo ili porodično poljoprivredno gazdinstvo.
4. *seosko gazdinstvo ili porodično poljoprivredno gazdinstvo* je samostalna privredna i socijalna jedinica zasnovana na vlasništvu i/ili upotrebi proizvodnih resursa i upravljanju porodice u obavljanju poljoprivredne djelatnosti.
5. *poljoprivrednik* je fizičko lice koje na poljoprivrednom gazdinstvu proizvodi biljne i stočarske proizvode te obavlja i druge poslove vezane uz tu proizvodnju bez obzira na stepen specijalizacije poljoprivrednog gazdinstva na kojem radi i koji posjeduje znanja i vještine o poljoprivredi.

II CILJEVI I MJERE POLJOPRIVREDNE POLITIKE I KORISNICI PRAVA

Član 3.

Ciljevi poljoprivredne politike su:

1. obezbjeđenje stanovništva u što većoj mjeri domaćim poljoprivrednim proizvodima i stvaranje uslova kojima će se potrošačima osigurati odgovarajuća i stabilna ponuda poljoprivrednih proizvoda u skladu sa njihovim zahtjevima, posebno u pogledu cijene i kvaliteta, te zdravstvene ispravnosti hrane,
2. unaprjeđenje proizvodnje i trgovine u poljoprivredi u cilju jačanja uspješnosti i konkurentnosti na domaćem i inostranom tržištu,
3. osiguranje stabilnog poljoprivrednog dohotka i omogućavanje primjernog životnog standarda poljoprivrednim proizvođačima,
4. racionalno korištenje i čuvanje prirodnih resursa stvaranjem i unaprjeđenjem održive poljoprivrede, a posebno ekološke poljoprivrede i
5. razvoj i očuvanje seoskih područja i stvaranje uslova za napredak ruralnih vrijednosti.

Član 4.

Mjere poljoprivredne politike su one kojima se ostvaruju ciljevi poljoprivredne politike iz člana 3. ovog zakona, a koje se donose na državnom, kantonalnom i opštinskom nivou.

S obzirom na područje djelovanja mjere poljoprivredne politike dijele se na:

1. mjere tržišno-cjenovne politike,
2. mjere strukturne politike,
3. mjere zemljišne politike.

Mjere poljoprivredne politike moraju biti međusobno usklađene, i moraju se provoditi prema načelima neutralnosti i ravnopravnosti.

Mjere poljoprivredne politike iz nadležnosti Federacije, se finansiraju iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Budžet Federacije) i drugih izvora.

Član 5.

Poljoprivredna politika se provodi prema Srednjoročnoj strategiji razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji (u daljem tekstu: poljoprivredna strategija)

Poljoprivredna strategija sadrži kratkoročne i srednjoročne ciljeve, mjere, vremenski slijed, nosioce i rokove ostvarenja tih ciljeva, očekivane rezultate, te iznose i izvore novčanih sredstava za provođenje mjera poljoprivredne politike.

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo), u saradnji sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede, utvrđuje i priprema osnovne elemente za izradu poljoprivredne strategije.

Federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: federalni ministar poljoprivrede) imenuje ekspertnu komisiju za izradu poljoprivredne strategije, nakon čega se poljoprivredna strategija stavlja u javnu stručnu raspravu i dostavlja na razmatranje Vladi Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada Federacije).

Poljoprivrednu strategiju usvaja Parlament Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Parlament Federacije) za period od najviše pet godina.

Član 6.

Korisnici novčanih sredstava i drugih oblika podrške u poljoprivredi (u daljem tekstu: korisnici prava) mogu biti pravna lica sa sjedištem u Federaciji i fizička lica koja imaju prebivalište u Federaciji, a koja su registrovana za poljoprivrednu proizvodnju ili evidentirana kao poljoprivredni proizvođači pod uslovom da proizvode za tržište ili daju usluge na tržištu i koja ispunjavaju i druge uslove koje propisuje federalni ministar poljoprivrede posebnim propisima, a u skladu sa Zakonom o novčanoj podršci u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji («Službene novine Federacije BiH» broj: 28/04).

Korisnici prava, ostvaruju novčana sredstva na osnovu podnesenog zahtjeva i ista su dužni namjenski upotrebljavati.

Korisnik prava je dužan vratiti novčana sredstva dobivena na osnovu netačnih podataka i/ili ako dobivena sredstva nenamjenski utroši, a zajedno sa zateznim kamatama u visini koja je zakonom propisana u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja kojim poljoprivredni inspektor naređuje korisniku prava povrat sredstava.

U slučaju iz stava 4. ovog člana, korisnik prava može podnijeti novi zahtjev za sticanje prava iz stava 1. ovog člana po isteku dvije godine računajući od dana povrata novčanih sredstava uključivši zakonske zatezne kamate u cjelini, a na osnovu rješenja kojim je poljoprivredni inspektor naredio korisniku prava povrat sredstava.

Korisnici prava moraju čuvati dokumentaciju na osnovu koje su ostvarili novčana sredstva pet godina od dana dobivanja sredstava.

Federalno ministarstvo vodi centralnu evidenciju korisnika prava.

a.) Mjere tržišno-cjenovne politike

Član 7.

Tržišno-cjenovnom politikom se utiče na stabilnost domaćeg tržišta poljoprivrednih proizvoda, uz istovremeno jačanje konkurentnosti poljoprivrede u Federaciji kao i na provođenje obaveza u skladu s međunarodnim trgovinskim sporazumima.

Tržišno-cjenovnu politiku sačinjavaju slijedeće grupe mjera:

1. propisane cijene.
2. novčani podsticaji i nadoknade,
3. intervencije na domaćem tržištu,
4. mjere podsticanja prodaje i potrošnje,
5. mjere uravnoteženja ponude i
6. trgovinske mjere.

Član 8.

Za pojedine grupe poljoprivrednih proizvoda Vlada Federacije može na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede, uz saglasnost federalnog ministra trgovine, a u skladu sa poljoprivrednom strategijom, propisati tržne redove kojima se uređuje tržište tih grupa proizvoda primjenom propisanih mjera tržišno-cjenovne politike.

Tržni red je zajedničko ime za uredbe, **odluke** i mjere kojima se utiče se na ponudu i potražnju za pojedinim grupama poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda pomoću različitih zaštitnih instrumenata usmjerenih u cilju uređenja nivoa cijena poljoprivrednih proizvoda, te stabilnosti dohotka poljoprivrednih proizvođača.

Tržnim redovima podupire se proizvodnja i prodaja različitih poljoprivrednih proizvoda, određuje obim i vrsta zaliha u cilju stvaranja uslova za transparentnost tržišta i smanjenje prevlasti trgovaca u odnosu na proizvođače i potrošače.

1. Propisane cijene

Član 9.

Propisane cijene u skladu sa ovim zakonom su ciljane, garantovane i minimalne- otkupne cijene. Ciljne cijene omogućavaju zadovoljavajući nivo dohotka za pojedine poljoprivredne proizvode.

Garantovane cijene omogućavaju, uz primjereni obim proizvodnje, minimalan nivo dohotka za pojedine poljoprivredne proizvode. Po garantovanim cijenama Federacija, u skladu sa tržišnim redovima iz člana 8. ovog zakona, otkupljuje pojedine poljoprivredne proizvode.

Minimalne- otkupne cijene su cijene po kojima je prerađivač, koji ostvaruje podršku u sklopu tržišnog reda iz člana 8. ovog zakona, obavezan otkupiti poljoprivredne proizvode od poljoprivrednog gazdinstva i poljoprivrednih proizvođača.

Propisane cijene iz stava 1. ovog člana se određuju u skladu sa poljoprivrednom strategijom.

Ciljne, garantovane i minimalne - otkupne cijene, propisuje Vlada Federacije na osnovu usaglašenog prijedloga federalnog ministra poljoprivrede i federalnog ministra trgovine, najkasnije do 31.03. tekuće godine.

2. Novčani podsticaji i nadoknade

Član 10.

Novčane podrške u poljoprivredi su novčana sredstva Budžeta Federacije i budžeta kantona, koja imaju za cilj podsticanje poljoprivredne proizvodnje.

Novčane podrške u poljoprivredi se uređuju posebnim zakonom.

Novčane podrške se uređuju za period od najviše pet godina, u skladu sa poljoprivrednom strategijom i Zakonom o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji.

3. Intervencije na domaćem tržištu

Član 11.

Mjere intervencije na domaćem tržištu provode se izuzetno i u cilju sprječavanja većih poremećaja u ponudi i potražnji na domaćem tržištu, te stabilizovanja cijena poljoprivrednih proizvoda.

Vlada Federacije na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede i uz mišljenje Federalnog ministarstva trgovine, može u skladu sa tržišnim redovima iz člana 8. ovog zakona, uvesti slijedeće mjere stabilizovanja tržišta poljoprivrednih proizvoda:

1. Interventnu kupovinu i prodaju,
2. povlačenje poljoprivrednih proizvoda sa domaćeg tržišta i
3. podršku skladištenju poljoprivrednih proizvoda.

Član 12

Interventna kupovina i prodaja iz člana 11. stav 2. tačka 1. ovog zakona, podrazumijeva kupovinu i prodaju po garantovanim cijenama i provodi se na način da se od poljoprivrednih proizvođača otkupe svi ponuđeni proizvodi za koje je utvrđena garantovana cijena. Na taj način se ostvaruje umjetna potražnja i tako sprječava da otkupna cijena određenog proizvoda, padne ispod nivoa garantovane cijene.

Intervencijski mehanizam iz stava 1. ovog člana može djelovati i u suprotnom smjeru, na način da se tržišne cijene podignu na nivo ciljane cijene i otkupljeni proizvodi vrata na tržište i stvori veća ponuda koja će dovesti do toga da se cijene vrata u okvire željenog cjenovnog područja između ciljane i zagarantovane cijene.

Član 13.

Povlačenje poljoprivrednih proizvoda sa domaćeg tržišta člana 11. stav 2. tačka 2. ovog zakona, je mjera koja podrazumijeva provođenje aktivnosti koje će omogućiti da se otkupljeni proizvodi kasnije ne pojavljuju na domaćem ili ino-tržištu u jednakom obliku već kao prerađeni, doručeni ili pretvoreni u neprehrambene proizvode.

Mjera iz stava 1. ovog člana može se provesti i na način da se otkupljeni proizvodi unište u cilju uravnoteženja cijena.

Član 14.

Podrška skladištenju poljoprivrednih proizvoda člana 11. stav 2. tačka 3. ovog zakona, je mjera kojoj je cilj održavanje ravnoteže u ponudi i potražnji određenih poljoprivrednih proizvoda na domaćem tržištu odnosno održavanje cijena poljoprivrednih proizvoda, na način da se subvencionira dio troškova skladištenja.

4. Mjere podsticanja prodaje i potrošnje

Član 15.

Mjere podsticanja prodaje i potrošnje poljoprivrednih proizvoda se donose radi jačanja konkurentnosti poljoprivrede u Federaciji i podsticanja domaće potrošnje poljoprivrednih proizvoda.

Vlada Federacije, na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede, može radi podsticanja prodaje i potrošnje poljoprivrednih proizvoda uvesti slijedeće mjere:

1. nagrađivanje prodaje i poboljšanje kvaliteta,
2. podrške pripremi proizvoda za tržište i
3. podrške potrošnji.

5. Mjere uravnoteženja ponude

Član 16.

Mjere uravnoteženja ponude poljoprivrednih proizvoda su mjere kojima se utiče na obim poljoprivredne proizvodnje.

Vlada Federacije prema tržišnim redovima, može propisati obim proizvodnje pojedinih poljoprivrednih proizvoda namijenjenih tržištu (u daljem tekstu: proizvodne kvote).

U slučaju prekoračenja proizvodnih kvota Vlada Federacije može propisati poljoprivrednim gazdinstvima posebne kaznene takse u skladu sa tržišnim redovima iz člana 8. ovog zakona.

Sredstva iz stava 3. ovog člana, prihod su Budžeta Federacije.

6. Trgovinske mjere

Član 17.

Trgovinske mjere se provode radi uravnoteženja tržišta poljoprivrednih proizvoda.

Trgovinske mjere u smislu ovog zakona su carine i carinske kvote koje se utvrđuju u skladu s obavezama preuzetim u skladu sa međunarodnim sporazumima koje je zaključila Bosna i Hercegovina i Federacija .

U slučaju potrebe, Vlada Federacije na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede u novembru tekuće godine priprema prijedlog kojim se utvrđuje način i kriteriji raspodjele carinskih kvota za poljoprivredno-prehrambene proizvode za slijedeću godinu.

Prijedlog iz stava 3. ovog člana dostavlja se Ministarstvu spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine.

Vlada Federacije može Vijeću ministra Bosne i Hercegovine, predložiti i zaštitne mjere prilikom uvoza i izvoza poljoprivrednih proizvoda u skladu s međunarodno prihvaćenim obavezama Bosne i Hercegovine i Federacije.

b.) Mjere strukturne politike

Član 18.

Mjere strukturne politike čini skup mjera kojima se poboljšava ekonomska struktura poljoprivrede odnosno mijenja agrarna struktura.

Ovim mjerama se podstiče uspješnost poljoprivredne proizvodnje radi obezbjeđenja stabilnog dohotka i primjerenog životnog standarda poljoprivrednika na seoskom području te skladan razvoj poljoprivrednih regija i seoskih područja.

Mjere strukturne politike su podrške:

1. područjima s težim uslovima privređivanja u poljoprivredi,
2. razvoju poljoprivrede koja ne zagađuje prirodni okoliš i osigurava očuvanje biološke raznovrsnosti,
3. investicijama u poljoprivredna gazdinstva,
4. stručnom osposobljavanju za rad u poljoprivredi,
5. ulasku mladih u poljoprivredu,
6. razvoju poljoprivrede u **Federaciji** i određenih poljoprivrednih grana u pojedinim kantonima,
7. dodatnim aktivnostima na poljoprivrednim gazdinstvima.

Član 19.

Podrška područjima s težim uslovima privređivanja u poljoprivredi podrazumijeva pravo na novčanu nadoknadu da bi se u tim područjima održala poljoprivredna proizvodnja i odnosi se na:

1. brdsko-planinska područja,
2. područja nepovoljnih hidroloških i pedoloških obilježja.

Podrškama iz stava 1. ovog člana će se osigurati odgovarajući nivo dohotka i životnog standarda poljoprivrednika sa tih područja te poboljšati njihov ekonomski položaj i smanjiti depopulacija.

Propis kojim se utvrđuju područja iz stava 1. ovog člana donosi Vlada Federacije na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede.

Član 20.

Podrške za razvoj poljoprivrede koja ne zagađuje prirodni okoliš i osigurava očuvanje biološke raznovrsnosti namijenjene su:

1. podsticanju takve tehnologije poljoprivredne proizvodnje koja brine o zaštiti prirodnih resursa, kao što je poljoprivredno zemljište i voda, te o prirodnom okolišu uopšte,
2. očuvanju za okoliš ugroženih područja i poduzimanju mjera za sprječavanje nastanka neplanskih, neobrađenih i neodržavanih poljoprivrednih površina poljoprivrednih gazdinstva i
3. očuvanju poljoprivredne biološke raznovrsnosti ekoloških sistema.

Član 21.

Podrške investicijama u poljoprivredna gazdinstva namijenjene su:

1. snižavanju proizvodnih troškova,
2. poboljšanju kvaliteta poljoprivrednih proizvoda i uvođenju proizvoda s oznakom kvaliteta, porijekla, te ekološkog proizvoda (organska proizvodnja),
3. podsticanju dodatnih djelatnosti na poljoprivrednim gazdinstvima,
4. očuvanju i poboljšanju okoliša i ekoloških standarda.

Član 22.

Podrške stručnom osposobljavanju za rad u poljoprivredi namijenjene su stručnom osposobljavanju poljoprivrednika izvan redovnog obrazovanja radi ekonomski uspješnijeg gospodarenja poljoprivrednim gazdinstvima i proizvodnog preusmjerenja.

Član 23.

Podrške ulasku mladih u poljoprivredu provode se radi poboljšanja starosne i obrazovne strukture poljoprivrednika na seoskim gazdinstvima ili porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima.

Član 24.

Podrške kantonalnom razvoju poljoprivrede usmjerene su **u cilju podsticanja** određene poljoprivredne proizvodnje u **pojednim kantonima** za koje postoje povoljni uslovi i odgovarajuća proizvodna konkurentnost.

Propis kojim se određuju kriteriji iz stava 1. ovog člana, sa listom poljoprivrednih proizvoda koji imaju proizvodnu konkurentnost u pojedinim kantonima, donosi Vlada Federacije po usaglašenom prijedlogu Federalnog ministarstva i kantonalnih ministarstava nadležnih za poslove poljoprivrede, a u skladu sa poljoprivrednom strategijom.

Član 25.

Podrška dodatnim aktivnostima na poljoprivrednim gazdinstvima usmjerena je na podsticanje seoskog turizma i eko-seoskog turizma, preradu primarnih poljoprivrednih proizvoda u proizvode veće dodate vrijednosti, direktnu prodaju poljoprivrednih proizvoda i drugih aktivnosti kojima se može ostvariti dodatni dohodak na poljoprivrednom gazdinstvu.

Član 26.

Mjere strukturne politike se provode direktnom i indirektnom podrškom dohotku poljoprivrednih gazdinstava i podrškama poljoprivrednim proizvođačima.

Član 27.

Direktna podrška u smislu člana 26. ovog zakona označava direktan prijenos iz sredstava Budžeta Federacije, poljoprivrednim gazdinstvima i poljoprivrednim proizvođačima.

Podrška iz stava 1. ovog člana potpuna je ili djelimična novčana naknada za ukidanje ili smanjenje drugih podrški koje poljoprivredna gazdinstva ostvaruju u sklopu mjera tržišno-cjenovne politike ili kada poljoprivredno gazdinstvo ne ispunjava uslove za dobivanje podrške na osnovu člana 7. stava 2. ovog zakona.

Član 28.

Indirektna podrška u smislu člana 26. ovog zakona podrazumijeva djelimično ili potpuno pokriće troškova za provođenje mjera strukturne politike iz člana 18. ovog zakona.

Član 29.

Propis kojim se određuju kriteriji i iznosi podrške mjerama strukturne politike iz čl. 20., 21., 22., 23., 25. i 28., donosi Vlada Federacije na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede.

Član 30.

Kantoni i jedinice lokalne samouprave mogu propisati dodatne mjere strukturne politike za određeno područje, a u skladu sa provedbenim dijelom poljoprivredne strategije i kantonalnim strategijama za razvoj poljoprivrede.

Novčane podrške iz stava 1. ovog člana se obezbjeđuju u budžetu kantona i budžetu jedinica lokalne samouprave.

c.) Mjere zemljišne politike

Član 31.

Mjere zemljišne politike čini skup mjera kojima se utiče na **pravilno** i racionalno gospodarenje poljoprivrednim zemljištem kao dobrom od interesa za Federaciju u skladu s važećim propisima, i uz sistemsku zaštitu okoliša.

Mjere zemljišne politike jesu:

1. dodjela prava korištenja poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države,
2. prodaja poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države,
3. unaprjeđenje gospodarenja poljoprivrednim zemljištem,
4. zaštita poljoprivrednog zemljišta od neracionalnog korištenja, infekcije, kontaminacije, degradacije i destrukcije,
5. zaštita zemljišta od erozije,
6. utvrđivanje namjene i pogodnosti korištenja poljoprivrednih zemljišta (jako strme oranice pretvoriti u pašnjake ili pošumiti) odnosno promijeniti način korištenja ovih zemljišta,
7. uspostavljanje sistema kontrole plodnosti tla,
8. donošenje programa uređenja poljoprivrednog zemljišta (odvodnjavanje, navodnjavanje, komasacije i dr.)
9. uvođenje zemljišnog monitoringa odnosno praćenja stanja i promjena na zemljištu i u zemljištu.

Član 32.

Dodjela prava korištenja poljoprivrednog zemljišta i prodaja poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države obuhvata davanje koncesija za korištenje, davanje u zakup i prodaju poljoprivrednog zemljišta, **pravnim i fizičkim licima**, radi obavljanja poljoprivredne djelatnosti.

Postupak dodjele prava korištenja i prodaje poljoprivrednog zemljišta iz stava 1. ovog člana, vrši se u skladu sa Zakonom o poljoprivrednom zemljištu.

Član 33.

Unaprjeđenje gospodarenja poljoprivrednim zemljištem obuhvata radnje oko grupisanja zemljišta poljoprivrednih gazdinstva u veće i pravilnije čestice, te izgradnju prateće infrastrukture što vodi uspješnijoj poljoprivrednoj proizvodnji.

Pod infrastrukturom iz stava 1. ovog člana podrazumijeva se izgradnja saobraćajnica te hidrotehnički, hidromelioracijski i agromelioracijski poduhvati oko uređenja tla.

Program aktivnosti potrebnih za unaprjeđenje gospodarenja poljoprivrednim zemljištem iz stava 1. ovog člana na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede, federalnog ministra pravde i direktora federalne geodetske uprave, donosi Vlada Federacije.

Član 34.

Zaštita poljoprivrednog zemljišta od neracionalnog korištenja, infekcije, kontaminacije, degradacije i destrukcije obuhvata registrovanje, sprječavanje i sanaciju oštećenja poljoprivrednog tla nastalih onečišćenjem, radi omogućavanja proizvodnje zdravstveno ispravne hrane i zaštite okoliša i provodi se u skladu sa odredbama Zakona o poljoprivrednom zemljištu i ovog zakona.

Mjere zemljišne politike **detaljnije će** se razraditi Zakonom o poljoprivrednom zemljištu.

III. SEOSKO GAZDINSTVO ILI PORODIČNO POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO

Član 35.

Seosko gazdinstvo ili porodično poljoprivredno gazdinstvo definisano članom 2. ovog zakona je osnovni oblik proizvodnog organizovanja u poljoprivredi.

Seoska gazdinstva ili porodična poljoprivredna gazdinstva razvrstavaju se u ciljne grupe - korisnike mjera poljoprivredne politike prema slijedećim kriterijima:

1. korištena poljoprivredna površina,
2. radna aktivnost u poljoprivredi,
3. vrsta poljoprivredne proizvodnje,
4. vrijednost prodaje poljoprivrednih proizvoda i
5. dohodak gazdinstva.

Detaljniju razradu kriterija iz stava 2. ovog člana i klasifikaciju seoskih gazdinstva ili porodičnih poljoprivrednih gazdinstava donosi federalni ministar poljoprivrede posebnim propisom.

IV. POLJOPRIVREDNIK

Član 36.

Poljoprivredniku definisanom u članu 2. ovog zakona, poljoprivredna djelatnost može biti jedino-glavno ili dopunsko zanimanje.

Poljoprivrednik, koji proizvodi za tržište ili daje usluge na tržištu, ima pravo na novčane podrške koje mogu biti direktne i indirektne.

U cilju ostvarenja svojih prava na novčane podrške, koje su određene Zakonom o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, kao i ostvarenja prava, u skladu sa odredbama

ovog zakona, poljoprivrednik treba biti registrovan- upisan u registar koji vodi kantonalno ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede te ispuniti i druge uslove u skladu sa članom 6. stav 1. ovog zakona, nakon čega mu se izdaje iskaznica poljoprivrednika.

Federalno ministarstvo vodi centralni registar poljoprivrednika.

Detaljniju razradu kriterija iz st.1. 3. ovog člana kao i izgled i sadržaj iskaznice, propisuje federalni ministar poljoprivrede posebnim propisom.

Član 37.

Poljoprivrednik ima pravo na penzijsko i zdravstveno osiguranje u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ br. 29/98 i 49/00) i Zakonom o zdravstvenom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ br. 30/97 i 7/02).

Ukoliko ispunjava uslove propisane zakonskim propisima iz stava 1. ovog člana, poljoprivrednik je dužan obavezno osigurati sebe i članove porodičnog domaćinstva.

U slučajevima kada nisu obuhvaćeni obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem, poljoprivrednici mogu sebi i članovima svoje porodice, dobrovoljnim osiguranjem, osigurati prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pod uslovima i obimu utvrđenim zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast.

V. INSTITUCIONALNA PODRŠKA

Član 38.

Institucionalna podrška obuhvata djelovanje organa federalne i kantonalne uprave, jedinica lokalne samouprave, ustanova, te različitih oblika stručnog i interesnog povezivanja poljoprivrednih gospodarstava u oblasti poljoprivrede.

Ustanove za pružanje usluga u poljoprivredi su ovlaštena pravna lica koje na osnovu zakona imaju javne ovlasti, te obavljaju stručne i upravne poslove koji se odnose na poljoprivredno-savjetodavnu službu, uzgojno-seleksijski i reprodukcijski rad u stočarstvu, sjemenarstvo i rasadničarstvo, zaštitu bilja, zaštitu zdravlja i dobrobiti domaćih životinja, vinogradarstvo i vinarstvo, voćarstvo, povrćarstvo, poljoprivredno zemljište i drugo.

Osnivanje ustanova iz stava 2. ovog člana predlaže Vlada Federacije posebnim zakonom.

Član 39.

Poljoprivredna savjetodavna djelatnost se obavlja kao javna i privatna poljoprivredna savjetodavna služba.

Javnu poljoprivrednu savjetodavnu službu obavljaju federalna poljoprivredna savjetodavna služba i kantonalne poljoprivredne savjetodavne službe (u daljem tekstu: poljoprivredna savjetodavna služba).

Privatnu poljoprivredno-savjetodavnu službu mogu obavljati fizička i pravna lica koja su registrovana za obavljanje takve djelatnosti i koje ispunjavaju uslove koje propisuje federalni ministar poljoprivrede.

Osnovna zadaća poljoprivredno-savjetodavne službe je tehnološko-tehničko unaprjeđenje seoskih gazdinstava ili porodičnih poljoprivrednih gazdinstava radi povećanja dobiti od poljoprivredne djelatnosti i dodatnih djelatnosti na gazdinstvima.

Poljoprivredna savjetodavna djelatnost obuhvata:

1. davanje stručnih poljoprivrednih savjeta za konvencionalnu i ekološku proizvodnju,
2. prikaz novih tehnologija i tehnika,
3. primjenu znanstvenih dostignuća,
4. izradu programa gospodarskog korištenja zemljišta,
5. osposobljavanje za vođenje knjigovodstva i izradu kalkulacija proizvodnje na seoskim gazdinstvima ili obiteljskim poljoprivrednim gazdinstvima,
6. očuvanje ekološke ravnoteže,
7. unaprjeđenje seoskog turizma i dodatnih djelatnosti na gazdinstvu,
8. pomoć u osnivanju različitih oblika udruživanja poljoprivrednika,
9. usmjeravanje u razvoju sela i cjelokupnog ruralnog područja i drugo.

Član 40.

Za utvrđivanje poljoprivredne politike i uslova finansiranja istraživanja u poljoprivredi, Federalno ministarstvo osniva Vijeće za istraživanja u poljoprivredi i seoskom području (u daljem tekstu: Vijeće)

Vijeće iz stava 1. ovog člana ima 11 članova i sačinjavaju ga predstavnici:

1. Federalnog ministarstva (1 član)
2. Ustanova za pružanje usluga u poljoprivredi (2 člana)
3. Visokih obrazovnih institucija i naučnih instituta (2 člana)
4. Poljoprivrednih gazdinstava (3 člana)
5. Privredne komore (1 član)
6. Zadružnog saveza Federacije Bosne i Hercegovine (1 član)
7. Federalnog ministarstva finansija (1 član).

Federalni ministar poljoprivrede, donosi rješenje kojim se imenuje Vijeće za razdoblje od četiri godine i članovima Vijeća pripada naknada za rad, a visinu naknade određuje federalni ministar poljoprivrede u skladu sa zakonskim propisima.

Novčana sredstva za rad Vijeća se obezbjeđuju iz Budžeta Federacije.

Vijeće radi i djeluje na osnovu donesenog Poslovnika o radu na koji saglasnost daje federalni ministar poljoprivrede.

Član 41.

Unaprjeđenje, zaštita i predstavljanje interesa poljoprivrednih gazdinstava i poljoprivrednih proizvođača, ostvaruju se u udruženjima i grupacijama koja se osnivaju u Privrednoj komori Federacije kao i ostalim udruženjima, asocijacijama i grupacijama koje osnivaju poljoprivredni proizvođači i prerađivači na području Federacije, kantona i opština.

Član 42.

Poljoprivredni informativni centar je informativni sistem Federalnog ministarstva koji vrši slijedeće poslove:

1. prikupljanje i sistematizacija podataka, informacija i propisanih evidencija iz djelokruga organa državne, federalne i kantonalne uprave, kao i jedinica lokalne samouprave, ustanova i slično, a koje su od važnosti za poljoprivredu,

2. prikupljanje, obradu podataka i informacija za potrebe izvještavanja o poljoprivredi, koje ustanovljava federalni ministar poljoprivrede, odnosno nosioci poljoprivredne politike,
3. prikupljanje i objavljivanje opštih podataka i svih vrsta informacija o poljoprivredi za javnu upotrebu i
4. razmjena podataka i informacija s nadležnim inostranim institucijama, ustanovama i službama u poljoprivredi.

Poslovi Poljoprivrednog informativnog centra iz stava 1. ovog člana, ne odnose se na poslove iz djelokruga Federalnog zavoda za statistiku.

Član 43.

Vlada Federacije osniva Federalno vijeće za poljoprivredu i seoska područja, kao stručno i savjetodavno tijelo Vlade Federacije.

Federalno vijeće za poljoprivredu i seoska područja ima slijedeće obaveze:

1. prati izradu i provođenje poljoprivredne strategije,
2. prati izradu i ocjenjuje godišnji izvještaj o stanju u poljoprivredi,
3. daje mišljenje na prijedloge državnih i federalnih propisa i međunarodnih sporazuma iz područja poljoprivrede.

Federalno vijeće za poljoprivredu i seoska područja čine predstavnici iz:

1. Federalnog ministarstva (2 člana),
2. Federalnog ministarstva trgovine (1 član)
3. Federalnog zadružnog saveza (1 član),
4. Udruženja poljoprivrednika (2 člana),
5. Visokih u obrazovnih institucija i naučnih i stručnih ustanova i zavoda koji se bave poljoprivredom, selom i seoskim područjem (4 člana),
6. Federalne privredne komore (1 član).

Članove Federalnog vijeća za poljoprivredu i seoska područja na prijedlog navedenih organa i članica iz stava 3. ovog člana imenuje Vlada Federacije.

Mandat članova Federalnog vijeća za poljoprivredu i seoska područja je 4 (četiri) godina.

Sredstva potrebna za rad Federalnog vijeća za poljoprivredu i seoska područja se obezbjeđuju u Budžetu Federacije.

VI. VOĐENJE REGISTARA I IZVJEŠTAVANJE U POLJOPRIVREDI

Član 44.

Federalno ministarstvo i kantonalna ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede, odnosno ustanove iz člana 38. ovog zakona ustanovljavaju i vode slijedeće registre i evidencije:

1. Registar seoskih gazdinstava ili porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i registar poljoprivrednika,
2. Registar privrednih društava, zadruga i obrtnika u poljoprivredi,
3. Registar trajnih nasada (voćnjaci, vinogradi, maslinici i drugo),
4. Registar proizvođača povrća i duhana,
5. Registar proizvođača sjemena i sadnog materijala,

6. Registar uzgajivača životinja,
7. Evidenciju o novčanim podrškama u poljoprivredi,
8. Evidenciju upotrebe poljoprivrednog zemljišta,
9. Pedološke osnove.

Registri navedeni u stavu 1. tač. 1. i 2. ovog člana ne odnose se na statističke registre koje organizuje i vodi Federalni zavod za statistiku.

Osim navedenih registara i evidencija iz stava 2. ovog člana, Federalno ministarstvo, odnosno ustanove iz stava 1. ovog člana mogu ustanoviti i voditi druge registre i evidencije ako je to predviđeno ovim zakonom ili drugim zakonima.

Osnovica za vođenje registara i evidencija, te njihovih povezivanja je matični identifikacioni broj, koji je obavezan za sve registre i evidencije iz stava 1. ovog člana.

Upis u registre i evidencije se obavlja na osnovu uputstva koje donosi federalni ministar poljoprivrede.

Član 45.

Seoska gazdinstva ili porodična poljoprivredna gazdinstava, poljoprivrednici te zadruge i obrtnici u poljoprivredi, upisuju se u upisnike iz člana 44. stav 1. tač. 1. i 2. ovog zakona pri kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede koja izdaju rješenja o upisu odnosno rješenje kojim se odbija upis, najkasnije u roku od 15 dana od dana uredno podnesenog zahtjeva za upis.

Član 46.

Upis u Registar seoskih gazdinstava ili porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i registar poljoprivrednika, obavezan je za seoska gazdinstva ili porodična poljoprivredna gazdinstava odnosno poljoprivrednike koji:

1. prodaju vlastite proizvode na tržištu,
2. podnose zahtjeve za novčane podrške i druge oblike potpore u poljoprivredi,
3. trebaju biti evidentirani u ostalim registrima iz člana 44. ovog zakona.

Prodaja iz stava 1. tačka 1. ovog člana odnosi se na:

- prodaju registrovanim fizičkim i pravnim licima koja neposredno otkupljuju, proizvode za preradu ili daljnju prodaju,
- direktnu prodaju.

Član 47.

Upis u Registar privrednih društava, zadruga i obrtnika u poljoprivredi, obavezan je za pravna lica koja su registrovana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti pri nadležnom sudu kao i obrtnike registrovane za obavljanje poljoprivredne djelatnosti pri nadležnom organu, u slučajevima kada:

- podnose zahtjeve za novčane podrške i druge oblike potpore u poljoprivredi,
- trebaju biti evidentirani u ostalim registrima iz člana 44. ovog zakona.

Član 48.

Federalno ministarstvo organizuje sistem poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka (u daljem tekstu: poljoprivredno knjigovodstvo) za potrebe praćenja promjena i nivoa poljoprivrednog dohotka poljoprivrednog gazdinstva, ocjene gospodarske uspješnosti poljoprivredne proizvodnje i analize mjera poljoprivredne politike.

Federalno ministarstvo je odgovorno za organizaciju i stručno provođenje poljoprivrednog knjigovodstva. U organizaciji i provođenju mogu učestvovati poljoprivredne, obrazovne, naučne i stručne institucije, upravna tijela, te druge organizacije i ustanove koje odredi Federalno ministarstvo.

Federalni ministar poljoprivrede propisuje uslove o vrstama, obimu i načinu prikupljanja knjigovodstvenih podataka.

Novčana sredstva za organizaciju i vođenje poljoprivrednog knjigovodstva se obezbjeđuju u Budžetu Federacije.

Član 49.

Godišnji izvještaj o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini (u daljem tekstu: Zeleni izvještaj) izrađuje Federalno ministarstvo i dostavlja ga Vladi Federacije na utvrđivanje najkasnije do 15. maja tekuće godine, a Vlada Federacije ga dostavlja na prihvatanje Parlamentu Federacije najkasnije do 30. juna tekuće godine.

Zeleni izvještaj sadrži ocjenu stanja i gospodarskog položaja poljoprivrede te prijedlog i način provođenja mjera poljoprivredne politike za sljedeći period.

Zeleni izvještaj se zasniva na redovnom praćenju i agro-ekonomskim stručnim podlogama, a izrađuje ga Federalno ministarstvo, odnosno od njega ovlašteno pravno lice u skladu sa propisima koje donosi federalni ministar poljoprivrede.

Zeleni izvještaj se objavljuje u »Službenim novinama Federacije BiH«.

VII. UPRAVNI I INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 50.

Federalno ministarstvo vrši upravni nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona koji su ovim zakonom stavljeni u nadležnost Federacije kao i upravni nadzor nad institucijama, ustanovama i organizacijama u obavljanju poslova određenih ovim zakonom, a koji predstavljaju vršenje javnih ovlaštenja.

U vršenju nadzora nad izvršavanjem poslova u vršenju javnih ovlaštenja, iz stava 1. ovog člana, Federalno ministarstvo ostvaruju neposredan uvid i kontrolu u postupanju, vrši pregled akata i dokumentacije koje donose institucije, ustanove i organizacije u vršenju javnih ovlaštenja, daje instrukcije i smjernice za izvršavanje poslova i traži podatke i obavještenja o izvršavanju poslova u vršenju javnih ovlaštenja.

Federalnom ministarstvo vrši i nadzor nad kantonalnim organima uprave nadležnim za poslove poljoprivrede u dijelu izvršavanja federalne politike kao i provođenja mjera u oblasti agrara koji se od značaja za cijelu Federaciju.

Kantonalni organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede vrši upravni nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona koji su ovim zakonom stavljeni u nadležnost kantona.

Član 51.

Inspeksijski nadzor u provođenju ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše federalni poljoprivredni inspektori, federalni granični poljoprivredni inspektori i kantonalni poljoprivredni inspektori.

Kantoni mogu određene poslove inspekcijuskog nadzora iz svoje nadležnosti, povjeriti opštini o čemu odluku donosi kantonalna skupština.

U aktu o povjeravanju inspekcijuskog nadzora iz stava 2. ovog člana, utvrđuju se poslovi poljoprivredne djelatnosti u kojima će opština vršiti inspekcijuski nadzor.

Član 52.

Za federalnog poljoprivrednog inspektora i federalnog graničnog poljoprivrednog inspektora može se postaviti lice koje, pored opštih uslova propisanih Zakonom, ispunjava i slijedeće uslove:

1. ima visoku stručnu spremu poljoprivredne struke;
2. ima položen upravni stručni ispit;
3. ima najmanje pet godina radnog staža u struci nakon položenog stručnog ispita.

Za kantonalnog poljoprivrednog inspektora može se postaviti lice koje pored opštih uslova ispunjava i posebne uslove iz tač.1. i 2. stav 1. ovog člana, te ima najmanje tri godine radnog iskustva u struci nakon položenog upravnog stručnog ispita.

Član 53.

Kada je za izvršavanje poslova poljoprivrednog nadzora potrebno uzeti uzorke i izvršiti analizu, poljoprivredni inspektor će u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima, uzeti uzorke (u daljem tekstu: službeni uzorak) i dostaviti ih na laboratorijske pretrage u ustanove određene ovim zakonom.

O rezultatu analize, poljoprivredni inspektor je dužan bez odlaganja obavijestiti stranku kod koje su uzorci uzeti.

Troškove analize nastale u postupku obavljanja poljoprivredno-zdravstvenog nadzora, snosi stranka od koje su uzeti uzorci.

Član 54.

Analize inspekcijuskih službenih uzoraka vrše Poljoprivredni zavodi Federacije Bosne i Hercegovine, a u slučaju potrebe za superanalizom, istu vrši Poljoprivredni fakultet u Sarajevu ili Agronomski fakultet u Mostaru.

Ostale laboratorijske pretrage uzoraka, mogu vršiti i druge laboratorije koje u pogledu prostorija, opreme i stručnih zaposlenika, udovoljavaju uslovima koje propisuje federalni ministar poljoprivrede.

Federalni ministar poljoprivrede, po prijedlogu stručne Komisije, donosi rješenje o udovoljavanju propisanim uslovima za laboratorije iz stava 2. ovog člana.

Član 55.

Poljoprivredni inspektori imaju službenu legitimaciju kojim dokazuju službeno svojstvo, identitet i ovlaštenja, a federalni granični poljoprivredni inspektor ima i znak federalnog graničnog poljoprivrednog inspektora.

Federalni granični poljoprivredni inspektor obavezan je tokom službe nositi službenu odjeću.

Oblik i sadržaj obrasca službene legitimacije, izgled i sadržaj znaka kao i izgled, sadržaj oznaka, boju i kroj službene odjeće, te način izdavanja i vođenja evidencije o službenim iskaznicama i znakovima propisuje federalni ministar poljoprivrede.

Član 56.

Pored ovlaštenja i dužnosti određenih posebnim zakonom, poljoprivredni inspektor je ovlašten i dužan da:

1. Vršiti kontrolu poljoprivrednog zemljišta, nasada, stoke, poslovnih i proizvodnih prostora, objekata, uređaja, robe i poslovne dokumentacije fizičkih i pravnih lica koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom, a u vezi s provođenjem mjera poljoprivredne politike,
2. Provjerava isprave korisnika prava koje se odnose na ostvarivanje prava na podsticaj,
3. provjerava udovoljava li korisnik prava na podsticaj uslovima za ostvarenje tog prava,
4. utvrđuje nezakonito dobivanje ili nenamjensku upotrebu sredstava,
5. naređuje korisniku prava povrat sredstava u slučaju nezakonitog dobivanja sredstava ili nenamjenske upotrebe sredstava,
6. izvještava nadležna tijela državne i federalne uprave o zapaženim nepravilnostima i traži provođenje određenog postupka ako sam nije ovlašten direktno postupiti,
7. prikuplja podatke i obavještenja od odgovornih lica, svjedoka, vještaka i drugih lica kad je to potrebno za obavljanje njihovih poslova,
8. podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog povrede odredaba ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega.
9. obavlja i druge inspekcijske poslove vezano za primjenu ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega.
10. obavlja i druge poslove za koje je ovlašten zakonskim i podzakonskim aktima iz oblasti poljoprivrede.

Član 57.

Federalni granični poljoprivredni inspektor vrši nadzor nad prometom bilja i sredstava za zaštitu bilja preko državne granice.

Pored ovlaštenja i dužnosti određenih posebnim zakonom, federalni granični poljoprivredni inspektor je ovlašten i dužan da:

1. obavlja zdravstvenu kontrolu bilja u prometu preko državne granice (izvoz, uvoz i provoz);
2. izdaje uvjerenja o zdravstvenom stanju pošiljke bilja ako je za to ovlašten;
3. uzima uzorke bilja radi utvrđivanja zdravstvenog stanja bilja;
4. obavlja i ostale poslove koji su mu dati u nadležnost Zakonom o zaštiti bilja, Zakonom o sjemenu i sadnom materijalu poljoprivrednog bilja i ostalim zakonskim i podzakonskim propisima iz oblasti poljoprivrede.

Član 58.

Pravna i fizička lica koja podliježu nadzoru poljoprivrednog inspektora dužna su mu omogućiti obavljanje nadzora, pružiti potrebne podatke i obavijesti te obezbjediti uslove za nesmetani rad.

Pravna i fizička lica iz stava 1. ovog člana dužna su na zahtjev poljoprivrednog inspektora u određenom roku dostaviti ili pripremiti podatke i materijale koji su mu potrebni za obavljanje poslova inspekcijskog nadzora.

Rok iz stava 2. ovog člana mora biti primjeren vrsti zahtjeva.

Član 59.

Poljoprivredni inspektor u provedbi inspekcijskog nadzora vodi postupak, sastavlja zapisnik i donosi rješenje kad je za to ovlašten ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu njega.

O svakom inspekcijskom pregledu inspektor je obavezan sastaviti zapisnik i u njemu navesti činjenično stanje utvrđeno inspekcijskim pregledom.

Na postupak poljoprivrednog inspektora primjenjuju se odredbe federalnog Zakona o upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 60.

Ako poljoprivredni inspektor u postupku inspeksijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen ovaj zakon ili propisi čije izvršenje nadzire, inspektor ima ovlaštenje i obavezu da rješenjem naloži slijedeće mjere:

1. narediti da se utvrđene nepravilnosti i nedostaci uklone u određenom roku;
2. narediti poduzimanje odgovarajućih upravnih radnji koje je potrebno u konkretnom slučaju poduzeti;
3. zabraniti poduzimanje radnji koje smatra da su u suprotnosti sa zakonom ili drugim propisom nad čijim sprovođenjem vrši nadzor;
4. poduzeti druge upravne mjere i radnje za koje je posebnim zakonom ovlašten.

Poljoprivredni inspektor donijeti će rješenje iz stava 1. ovog člana bez odgađanja, a najkasnije u roku od 15 od dana završetka nadzora.

Član 61.

U obavljanju inspeksijskog nadzora poljoprivredni inspektor može privremeno oduzeti, do donošenja rješenja o izvršenom prekršaju ili presude o krivičnom djelu, dokumentaciju i predmete koji u prekršajnom ili sudskom postupku mogu poslužiti kao dokaz.

O privremenom oduzimanju dokumentacije ili predmeta iz stava 1. ovog člana izdaje se potvrda.

Član 62.

Protiv rješenja federalnog poljoprivrednog inspektora i federalnog graničnog poljoprivrednog inspektora može se izjaviti žalba federalnom ministru poljoprivrede u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Rješenje o žalbi iz stava 1. ovog člana kao i rješenje koje donosi Federalno ministarstvo u prvom stepenu je konačno i protiv njega nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor kod Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine.

Žalba izjavljena na rješenje iz stava 1. ovog člana ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 63.

Inspektor može poduzimati i odgovarajuće preventivne mjere i aktivnosti u cilju sprječavanja nastupanja štetnih posljedica zbog nepravilnosti u provođenju zakona i drugih propisa čije izvršenje nadzire, kao što su upozorenje fizičkih i pravnih lica na obaveze iz propisa, ukazivanje na štetne posljedice, predlaganje mjera za otklanjanje njihovih uzroka i sl.

VIII KAZNENE ODREDBE

Član 64.

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 20.000 KM kazniti će se za prekršaj pravno lice ili obrtnik - korisnik prava, ako:

1. u namjeri da ostvari novčana sredstva i druge oblike podrške prema odredbama ovog zakona prilikom podnošenja zahtjeva da netačne podatke,
2. nenamjenski koristi dobivena novčana sredstva,

3. ako ne omogući provođenje nadzora poljoprivrednog inspektora na način i u rokovima određenim odredbama člana 58. ovog zakona.

Novčanom kaznom u iznosu od 500 do 2.000 KM kazniti će se i odgovorno lice u pravnom licu za prekršaj iz ovog člana.

Član 65.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 do 10.000 KM kazniti će se za prekršaj pravno lice ili obrtnik-korisnik prava, ako:

1. ne čuva isprave u skladu sa odredbama člana 6. stav 5. ovog zakona.

Novčanom kaznom u iznosu od 500 do 1.000 KM kazniti će se i odgovorno lice u pravnom licu za prekršaj iz ovog člana.

Član 66.

Novčanom kaznom u iznosu od 300. do 2.000 KM kazniti će se za prekršaj fizičko lice korisnik prava ako:

1. u namjeri da ostvari novčana sredstva i druge oblike podsticaja prema odredbama ovog zakona prilikom podnošenja zahtjeva da netačne podatke,
2. nenamjenski koristi dobivena novčana sredstva,
3. ne čuva isprave u skladu sa odredbama člana 6. stav 5. ovog zakona.
4. ako ne omogući provođenje nadzora poljoprivrednog inspektora na način i u rokovima određenim odredbama člana 58. ovog zakona.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 67.

Prijedlog poljoprivredne strategije iz člana 5. ovog zakona Vlada Federacije je dužna dostaviti Parlamentu Federacije radi usvajanja u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 68.

Propise za čije donošenje je ovlaštena na osnovu člana 8., člana 19. člana 24. stav 2. i člana 33. stav 3. ovog zakona, će donijeti Vlada Federacije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 69.

Propise za čije donošenje je ovlašten na osnovu člana 6. stav 1., člana 35. stav 3., člana 36. stav 4., člana 44. stav 5., člana 48. stav 3., člana 54. stav 2. i člana 55. stav 3. ovog zakona, federalni ministar poljoprivrede, će donijeti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 70.

Federalni ministar poljoprivrede će donijeti rješenje o imenovanju Vijeća za istraživanja u poljoprivredi i seoskom području na osnovu člana 40. stav 3. ovog zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 71.

Vlada Federacije će osnovati Federalno vijeće za poljoprivredu u skladu sa članom 43. ovog zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 72.

Federalno ministarstvo je obavezno da organizuje sistem poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka iz člana 48. ovog zakona u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 73.

Stupanjem na snagu ovog zakona na teritoriji Federacije, ostali zakonski i podzakonski propisi koji su se primjenjivali u oblasti poljoprivrede u Federaciji, a koji su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona, moraju se uskladiti, najkasnije u roku od jedne godine, računajući od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do završetka postupka usklađivanja, u slučaju različitih rješenja predviđenih u drugim propisima iz oblasti poljoprivrede, primjenjivat će se odredbe ovog zakona.

Član 74.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u »Službenim novinama Federacije BiH«.

Dodatak I. Spisak poljoprivrednih proizvoda i proizvoda prerade

Poglavlje carinske tarife Prema Zakonu o Carinskoj tarifi	NAZIV
POGLAVLJE 1	ŽIVE ŽIVOTINJE
POGLAVLJE 2	MESO I DRUGI JESTIVI KLAONIČNI PROIZVODI
POGLAVLJE 3	RIBE LJUSKAVCI, MEKUŠCI I OSTALI VODENI BESKRALJEŽNJACI
POGLAVLJE 4	MLIJEKO I MLIJEČNI PROIZVODI; JAJA PERADI I PTIČIJA JAJA; PRIRODNI MED, JESTIVI PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA, KOJI NISU SPOMENUTI NITI UKLJUČENI NA DRUGOM MJESTU
POGLAVLJE 5 05.04	PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA, KOJI NISU SPOMENUTI NITI UKLJUČENI NA DRUGOM MJESTU Životinjska crijeva, mjevuri i želuci (osim ribljih) cijeli ili u komadima, svježi, rashlađeni, smrznuti, soljeni, u slamuri, sušeni ili dimljeni
POGLAVLJE 6	ŽIVO DRVEĆE I DRUGE BILJKE; LUKOVICE, KORIJENJE I SL. , REZANO CVIJEĆE I UKRASNO LIŠĆE
POGLAVLJE 7	JESTIVO POVRĆE, KORIJENJE I GOMOLJI
POGLAVLJE 8	JESTIVO VOĆE I ORAŠASTI PLODOVI; KORE AGRUMA, DINJA I LUBENICA
POGLAVLJE 9	KAHVA, ČAJ, MATE-ČAJ, ZAČINI
POGLAVLJE 10	ŽITARICE
POGLAVLJE 11	PROIZVODI MLINSKE INDUSTRIJE; SLAD; SKROB; INULIN; PŠENIČNI GLUTEN
POGLAVLJE 12	ULJANO SJEMENJE I PLODOVI; RAZNO ZRNJE, SJEMENJE I PLODOVI; INDUSTRIJSKO LJEKOVITO BILJE; SLAMA I GLOMAZNA STOČNA HRANA (KRMIVA)
POGLAVLJE 13 1302.20	ŠELAK, GUME, SMOLE I OSTALI BILJNI SOKOVI I EKSTRAKTI Pektinske tvari, pektinati i pektati
POGLAVLJE 15	MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG I BILJNOG PORIJEKLA, TE PROIZVODI NJIHOVA RAZLAGANJA; PRERAĐENE JESTIVE MASTI; ŽIVOTINJSKI I BILJNI VOSKOVI
15.01	Svinjska mast (uključujući salo) i mast peradi
15.02	Masti od goveda, ovaca ili koza
15.03	Stearin od svinjske masti, ulje od svinjske masti, oleostearin, oleo-ulje i ulje od loja, neemulgirani, nemiješani ili na drugi način pripremljeni
15.04	Masti i ulja i njihove frakcije, od riba ili morskih sisavaca, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani
15.07	Sojino ulje i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani
15.08	Ulje od kikirikija i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani
15.09	Malsinovo ulje (dobiveno mehaničkim postupkom) i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski ne modificirani
15.10	Maslinova ulja ostala, dobivena solventnom ekstrakcijom i njihove frakcije, rafinirana ili nerafinirana, ali hemijski nemodificirana, uključujući mješavine tih ulja ili frakcija s uljima
15.11	Palmino ulje i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski modificirani
15.12	Ulje od sjemena suncokreta, šafranike i pamuka i njegove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani
15.13	Ulje od kokosovog oraha (kopre), palmine jezgre, (koštice) ili «babassu» ulje i njihove frakcije, rafinirane ili nerafinirane, ali hemijski nemodificirane
15.14	Ulje od repice ili ulje od ogrštice i njihove frakcije, rafinirane ili nerafinirane, ali hemijski nemodificirane
ex 15.15	Ostale biljne masti i ulja, nehlapivi (uključujući jojoba ulje) i njihove frakcije, rafinirani ili nerafinirani, ali hemijski nemodificirani/osim oznake 1515.60- ulje jojobe i njegove frakcije
15.16	Mast i ulja životinjskog i biljnog porijekla i njihove frakcije, djelomično ili potpuno hidrogenizirani, estreficirani, re-estreficirani ili elaidinizirani, bez obzira jesu li rafinirani ili nerafinirani, ali dalje nepripremljenim
15.17	Margarin, jestive mješavine ili preparati masti ili ulja životinjskog ili biljnog porijekla ili od frakcija različitih masti ili ulja iz ovog poglavlja, osim jestivih masti ili ulja i njihovih frakcija iz tar.broja 15.16

15.18	Životinjske ili biljne masti i ulja i njihove frakcije, kuhani, oksidirani, dehidrirani, sumporni, puhani, polimerizirani zagrijavanjem u vakuumu ili inertnom plinu ili drugačije hemijski modificirani; nejestive mješavine i preparati od životinjskih i biljnih masti i ulja ili frakcija različitih masti ili ulja iz ovog poglavlja	
15.22		
POGLAVLJE 16	PRERAĐEVINE OD MESA, RIBA, LJUSKAVACA, MEKUŠACA ILI DRUGIH VODENIH BESKRALJEŽNJAKA	
POGLAVLJE 17	ŠEĆER I PROIZVODI OD ŠEĆERA	
17.01	Šećer od šećerne trske i šećerne repe i hemijski čista saharoza u krutom stanju Ostali šećeri, uključujući hemijski čistu laktozu, maltozu, glukozu i fruktozu u krutom stanju; šećerni sirupi bez dodatih tvari za aromatizaciju ili za bojenje; umjetni med i mješavine umjetnog i prirodnog meda, karamel Melase dobivene pri ekstrakciji ili rafiniranju šećera	
17.02		
17.03		
POGLAVLJE 18	KAKAO I PROIZVODI OD KAKAA	
18.01	Kakao u zrnu, cijeli ili lomljeni, sirovi ili prženi Ljuske, kore, opne i ostali otpaci od kakaa	
18.02		
POGLAVLJE 20	PROIZVODI OD POVRĆA, VOĆA, ORTAŠASTIH PLODOVA I OSTALIH DIJELOVA BILJAKA	
POGLAVLJE 21	RAZNI PREHRAMBENI PROIZVODI	
21.06	Prehrambeni proizvodi što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu Ostalo	
2106.90		
POGLAVLJE 22	PIĆA, ALKOHOLI I OCAT	
22.04	Vino od svježeg grožđa, uključujući pojačana vina; mošt od grožđa Ostala fermentirana pića (npr. Jabukovača, kruškovača, medovina)	
22.06		
22.07	Nedenaturirani etilni alkohol alkoholne jakosti 80 % volumena ili jači; etilni alkohol i ostali alkoholi, denaturirani, bilo koje jednakosti Nedenaturirani etilni alkohol jakosti manje od 80 % volumena, rakije, likeri i ostala alkoholna pića	
22.08		
2208.20	Alkoholna pića dobivena destilacijom vina, kljuka ili komine od grožđa Viski Rum i tafija Džin i klekovača Votka Ostalo Ocat i nadomjestci octa dobiveni od octene kiseline	
2208.30		
2208.40		
2208.50		
2208.60		
2208.90		
22.09		
POGLAVLJE 23		OSTACI I OTPACI PREHRAMBENE INDUSTRIJE, PRIPREMLJENA ŽIVOTINJSKA HRANA
POGLAVLJE 24		DUHAN I PRERAĐENI NADOMJESCI DUHANA
24.01	Duhan sirovi ili neprerađeni; duhanski otpaci	
POGLAVLJE 45	PLUTO I PROIZVODI OD PLUTA	
45.01	Pluto prirodno, sirovo ili jednostavno pripremljeno; otpaci od pluta: pluto drobljeno, granulirano ili mljeveno	
POGLAVLJE 53	OSTALA BILJNA TEKSTILNA VLAKNA; PAPIRNA PREĐA I TKANINE OD PAPIRNE PREĐE	
53.01	Lan, sirovi ili prerađeni neprerađeni, kučina i laneni otpaci (uključujući i otpatke pređe i raščupane tekstilne materijale)	
53.02	Konoplja, sirova ili prerađivana ali nepredena; kučina i otpaci od konoplje (uključujući otpatke pređe i raščupane tekstilne materijale)	

OBRASLOŽENJE

USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog Zakona sadržan je u odredbi tačke c.) Amandmana VIII na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojoj je u isključivoj nadležnosti Federacije utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politika korištenja zemljišta na federalnom nivou.

RAZLOZI ZA DONOŠENJE

- U Federacije BiH je danas u oblasti poljoprivrede, ribarstva i veterinarstva na snazi veći broj zakona i veliki broj podzakonskih propisa, koji čine pravni okvir za djelovanje.

- Pored toga, utjecaj na poljoprivrednu djelatnost imaju i osnovni zakoni, koji direktno ili indirektno uređuju cjelokupnost društvenog i privrednog ustroja poljoprivrede (Ustav, Zakon o privrednim društvima, Zakon o vanjskoj trgovini, Carinski zakon, Zakon o trgovini, Zakon o zadrugama itd.). kao i veći broj Odluka koje su donesene na razini države odnosno donesene odluke i ostali podzakonski propisi u Federaciji BiH.

- Prema područjima poljoprivredno zakonodavstvo obrađuje pitanja (1) zemljišta, (2) biljne proizvodnje, (3) stočarstva, (4) veterinarstva, (5) ribarstva.

- Neki od zakona vezano za navedena područja su već doneseni, a određeni su u pripremi (Zakon o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, Zakon o slatkovodnom ribarstvu, dok su u pripremi Zakon o izmjenama i dopunama zakona o mjerama za unapređivanje stočarstva i Zakon o poljoprivrednom zemljištu

- Opredjeljenje BiH za pridruživanje Evropskoj Uniji podrazumijeva i obavezu prilagođavanja naših zakona, sistemu i legislativi unije.

- U tom smislu, očito je, da nedostaje opšti zakon «Lex generalis», kojim bi se zakonodavno regulisalo sveukupno područje poljoprivrede, uključujući postojeće zakonodavstvo, ali i brojna područja koja još direktno nisu zakonski uređena.

- Zakon o poljoprivredi je krovni poljoprivredni zakon kojim se funkcionalno određuje šta je potrebno u poljoprivredi na način da se objedine i definišu osnovni sadržaji u području poljoprivrede.

- Imajući u vidu činjenicu da je resor agrara u nadležnosti više Ministarstava, institucija, ustanova i sl. potrebno je što hitnije donijeti ovaj Zakon. Osim toga određeni broj državnih, federalnih i veliki broj kantonalnih zakonskih i podzakonskih propisa, kao i opštinskih odluka, reguliše oblast poljoprivrede, ribarstva i veterinarstva. Tim prije postoji opravdana pretpostavka da nije osigurano harmonizirano i usaglašeno postupanje u oblasti poljoprivrede.

Radi navedenog nužno je donijeti sistemski propis odnosno opšti krovni zakon kojim bi se na jedinstven način regulisala sva najvažnija pitanja iz agrara, a posebno, definisali ciljevi i mjere poljoprivredne politike.

Kao podloga za pripremu ovog zakona, korišten je Zakon o poljoprivredi R Hrvatske. Međutim, u saradnji ostalim Ministarstvima, kantonima, institucijama, udruženjima i ustanovama nadležnim za područje agrara, izvršili smo prilagođavanja i potrebne izmjene uvažavajući ustavne nadležnosti Federacije i kantona kao i ostale značajne činjenice i specifičnosti.

Prema našim saznanjima, skoro sve zemlje iz okruženja, su već pripremile i usvojile ovaj zakon.

Moraju se imati u vidu i napori naše zemlje za ulazak u EU i pridruženje WTO-u te je nužno hitno usklađivanje poljoprivrednog zakonodavstva BiH, sa propisima i legislativom EU (Bijela knjiga)

Primjeri poljoprivrednog zakonodavstva drugih zemalja i EU

Brojni primjeri poljoprivrednog zakonodavstva drugih zemalja pokazuju da se u većini radi o legislativi koja se odnosi na mjere poljoprivredne politike, bilo tržišne ili strukturne politike, te njihove finansijske, institucionalne i druge logistike.

Veliki je broj posebnih zakona koji pokrivaju različita područja, pri čemu posebno mislimo na oblast vodoprivrede, veterinarstva, šumarstva, okoliša prerade i industrije i sl., a sve je to povezano sa poljoprivredom.

Posebni dio zakonodavstva (koji prelazi okvire ovog rada) jesu zakoni o hrani odnosno sigurnosti i kvalitetu hrane, te o nadzoru zdravlja životinja i biljaka odnosno prehrambenih proizvoda.

Našoj zemlji je najbliže zakonodavstvo susjednih zemalja kao i zemalja istočne i srednje Evrope, koji rješavaju slične probleme, ali i tu postoje velike specifičnosti i različitosti koje se posebno u našem slučaju ogledaju u uistinu posebnom i specifičnom državnom uređenju naše zemlje.

Prilikom pripreme ovog zakona bezbroj puta smo nailazili na «pitanje sukoba nadležnosti» kako u odnosu na ovlasti države BiH tako i vezano za ustavne nadležnosti federalnih jedinica – kantona. Mišljenja smo da bi posao pripreme ovog zakona bio mnogo jednostavniji, a sigurno efikasniji da se ovaj zakon mogao donijeti na nivou države. Međutim, vjerovatno će se u narednom periodu i u tom smislu poduzimati određene aktivnosti, pri čemu će Federacija imati već određene prednosti u usklađivanju svojih propisa sa legislativom EU, ako pravovremeno donese krovni i opšti poljoprivredni zakon.

S obzirom na namjere i pripreme BiH za ulazak u WTO i u budućnosti u EU, nužno je potrebna prilagodba našeg poljoprivrednog zakonodavstva (postojećeg i budućeg) zakonodavstvu navedenih ekonomskih grupacija, posebno Evropskoj uniji i propisima iz «Bijele knjige».

Rimski ugovor koji je utemeljio Evropsku zajednicu naznačio je središnje mjesto poljoprivrede u toj Zapadnoevropskoj integraciji.

Zajedničko tržište za poljoprivredne proizvode praćeno je ustanovljenjem zajedničke agrarne politike, koja se sastojala od tržišne i strukturne politike.

Tržišna politika preovladavala je u zajedničkoj agrarnoj politici (ZAP), dok je strukturna politika ostala više na brizi država-članica.

Uz zakonodavstvo koje se odnosi na upravljanje tržištem i na strukturnu politiku, u EU zakonske se odredbe odnose i na drugo mnoštvo posebnih programa širokog obima. To su prije svega programi irigacije, pošumljavanja, regionalni programi posticanja poljoprivrede slabije razvijenih područja i sl. Posebno se to odnosi na ekonomsku i socijalnu koheziju ciljeva Zajednice za smanjenje razlika između regija, na potpore područjima manje povoljnim za poljoprivredu, područjima u opasnosti od depopulacije i slično. Sve veću pažnju privlače pitanja zaštite okoliša odnosno potreba integrisanja brige za okoliš u agrarnu politiku Zajednice.

Polazeći od navedenog, pri izradi prednacrtu ovog Zakona, uvažene su osnovne odrednice legislative EU, posebno u dijelu koji se odnosi na mjere tržišno-cjenovne politike, mjere strukturne politike i mjere zemljišne politike.

Prilikom izrade ovog Zakona najviše smo koristili Zakon R Hrvatske i R Slovenije. U zakonu su neposredno navedeni ciljevi agrarne politike dok se u mjerama uvažavaju temeljni propisi Evropske unije.

OBRAZLOŽENJE POJEDINIH PRAVNIH RJEŠENJA

UVODNI DIO

Zakon o poljoprivredi je krovni poljoprivredni zakon (*Lex generalis*), kojim se funkcionalno određuje šta je potrebno u poljoprivredi.

Njime se formalno pravno objedinjuju i definišu osnovni sadržaji u području poljoprivrede, koji su nužno potrebni za provođenje ciljeva poljoprivredne politike.

Ovim Zakonom uređuju se četiri odvojena područja, koja se definišu i razrađuju. Kao opšti poljoprivredni zakon, prvi put se javlja u poljoprivrednog legislativi kod nas. Zadaća mu je da definiše osnovne pojmove, koji se odnose na poljoprivredu, te da odredi bitne sadržaje i dijelove agrarne politike, kao i institucije u poljoprivredi.

Sastoji se od ukupno **74** članova koji su konstituisani kroz devet poglavlja.

I OPŠTE ODREDBE (čl. 1.-2.)

CILJEVI ZAKONA

Prije svega, pored definisanja pojma poljoprivrede, poljoprivrednih proizvoda, poljoprivrednog gospodarstva i seljačkog gospodarstva, namjera je odrediti status poljoprivrednika, jer nema jedinstvene definicije poljoprivrednog proizvođača u našoj poljoprivrednoj praksi.

Budući da se radi o uvođenju novog opšteg ili krovnog zakona, oćenito se mogu navesti brojni ciljevi za donošenje istog.

Jedan od ciljeva jeste određenje agrarne strukture koja obuhvaća proizvodne jedinice u poljoprivredi prema određenim kriterijima. Ti se kriteriji odnose na vlasništvo odnosno upotrebu poljoprivrednih resursa te na upravljačke, tehnološke i kapitalne zahtjeve i značajnosti poljoprivredne proizvodnje.

Konkretno u poljoprivredi Federacije, agrarna struktura obuhvaća:

- proizvođačke jedinice, obuhvaćene zakonskim oblicima poslovnog organizovanja (privredno društvo, obrt i zadruga) i
- porodična poljoprivredna gazdinstva koja do sada nisu zakonski bila uređena.

Dalji cilj ovog zakona je da omogući provođenje poljoprivredne politike, primjerno ciljevima i mjerama. Zakon sankcioniše neregularna postupanja prilikom ostvarivanja prava na novčane i druge podrške u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji te predlaže nove podsticaje npr. Prodaji i potrošnji, tržne redove i dr. Posebno mjesto se pridaje donošenju poljoprivredne strategije za period od najmanje pet godina. Uistinu bilo bi mnogo lakše napraviti i prilagoditi ovaj zakon da je već postojala određena poljoprivredna razvojna strategija. Ali, kako to nije slučaj, sada je nužno istu što hitnije pripremiti i dostaviti Parlamentu Federacije na razmatranje i usvajanje.

Cilj ovog zakona nadalje je, da se ozakoni porodično poljoprivredno gazdinstvo. Iz razloga što ovo pitanje nije zakonski regulisano, nailazimo na velike probleme u provođenju bitnih mjera poticajne i druge poljoprivredne politike.

Jedan od ciljeva ovog zakona je i definisanje nadležnosti, prava i obaveza institucija i ustanova u poljoprivredi i stvaranje mogućnosti da se postojećim ustanovama povjere stručni poslovi ali i mogućnosti osnivanja novih ustanova uredbom Vlade Federacije. Značajna novina je i osnivanje dva Vijeća kao stručna i savjetodavna tijela Federalnog ministarstva poljoprivrede odnosno Vlade Federacije.

Zadnji ali i ne manje bitan cilj, zakona jest omogućiti uspostavljanje sistema praćenja i izvještavanja u poljoprivredi što će svakako biti osigurano uspostavom Poljoprivrednog informacionog centra kao i poljoprivrednog knjigovodstva, zatim uspostava registara i upisnika i evidencija potrebnih za provođenje mjera poljoprivredne politike.

Posebno mjesto u zakonu, a veliki značaj u praksi će svakako imati godišnjem priprema izvještaja o stanju poljoprivrede (**ZELENI IZVJEŠTAJ**) koji resorno ministarstvo podnosi Vladi odnosno Parlamentu F BiH na prihvaćanje, a potom javno objavljivanje.

U sklopu opštih odredbi u članu 2. se navode definicije potrebne za kasnija određenja pojedinih članova.

To su definicije *poljoprivrede*, kao privredne djelatnosti, zatim *poljoprivrednog gazdinstva*, *poljoprivrednog proizvođača* i dr. Postojeće poljoprivredno zakonodavstvo u Federaciji, ne definiše precizno poljoprivredu. Čak i međunarodni dokumenti (npr. Rimski ugovor o utemeljenju evropske zajednice) posebno ne definišu ovu privrednu djelatnost izravno, već preko pojma *poljoprivredni proizvodi*. Tako je i definicija *poljoprivrede* u ovom zakonu povezana sa definicijom *poljoprivrednih proizvoda*. Objašnjenje pojma *poljoprivrede* je potrebno jer se tačno određuje djelatnost koja je u nekim dokumentima nejasna, jer se ponekad npr. uključuje ribarstvo ili prehrambena industrija, a i zbog toga što je sukladno tome u kasnijim članovima povezana s drugim definicijama, kao što je *poljoprivredno gazdinstvo ili porodično poljoprivredno gazdinstvo i poljoprivrednik*.

U definiciju *poljoprivrednih proizvoda* uključeni su i proizvodi **biljnog i stočnog porijekla koji se mogu upotrijebiti u svježem, polupreradenom ili finalnom obliku kao konačan proizvod ili proizvod za dalju preradu i proizvodnju.**

Definicijom *poljoprivrednog gazdinstva* pokušalo se obuhvatiti činjenično stanje proizvodnih jedinica koje su definisane kao organizacijske i poslovne i to : (1) one uređene postojećim zakonima (privredna društva i obrt) i (2) one koje nisu zakonski uređene, a čine najznačajniji dio agrarne sturkture tj. *porodična poljoprivredna gazdinstva*.

Treba istaknuti da u zakonu upotrijebljen naziv *porodično poljoprivredno gazdinstvo* ima i alternativan naziv - *seosko gazdinstvo*.

Poljoprivrednik je definisan kao fizičko lice koje proizvodi biljne i stočarske proizvode na poljoprivrednom gazdinstvu te obavlja i druge poslove vezano za poljoprivrednu proizvodnju bez obzira na stepen specijalizacije poljoprivrednog gazdinstva na kojem radi ali treba posjedovati potrebna znanja i vještine o poljoprivredi.

II CILJEVI I MJERE POLJOPRIVREDNE POLITIKE I KORISNICI

PRAVA (čl. od 3.do 34.)

U drugom poglavlju određeni su ciljevi i mjere poljoprivredne politike i korisnici prava.

Član 3.

U članu tri navode se ciljevi poljoprivredne politike koje ubuduće trebaju da budu glavne odrednice u agraru. Ciljevi izražavaju nastojanja da se poveća proizvodnost u poljoprivredi uz gospodarski uspješnu upotrebu proizvodnih resursa čime bi se obezbijedile dovoljne količine kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda po prihvatljivim cijenama uz uslov stabilnog tržišta te omogućavanje zadovoljavajućeg životnog standarda poljoprivrednika.

Prvenstveni cilj prema člana 3. zakona, jest obezbjeđenje stanovništva u što većoj mjeri domaćim poljoprivrednim proizvodima i jer se tako osigurava prehrambena sigurnost stanovnika Federacije BiH.

U ciljeve je uključena i potreba za očuvanje prirodnih resursa, zaštita okoliša odnosno seoskih područja što je cilj većini savremenih preokupacija agrarne i ruralne politike većine razvijenih zemalja.

Član 4.

Mjere poljoprivredne politike osmišljavaju se u skladu sa postavljenim i dogovorenim ciljevima i u vezi s tim primjerno ciljevima, koji su navedeni u prethodnom članu ovog zakona.

Dakle, ovdje su određene skupine mjera poljoprivredne politike prema području djelovanja.

Prema ustaljenoj praksi zapadnih zemalja, poljoprivredna politika dijeli se u dvije osnovne skupine mjera i to: tržišno-cjenovne i mjere strukturne politike u poljoprivredi, kojima se djeluje da tržište

poljoprivrednih proizvoda i njegovu organizaciju, te na agrarnu strukturu tj. strukturu poljoprivrede kojoj se po pravilu pridodaje i seoski prostor (primjer zajedničke agrarne politike EU).

Uz navedeno posebno se izdvajaju mjere zemljišne politike, kao mjere pospješivanja gospodarenja tim bitnim poljoprivrednim resursom.

Treba istaći, da državne ekonomske mjere koja se npr. odnose na politiku finansiranja i kreditiranja, odnosno oporezivanja, a imaju svoj odraz u poljoprivredi, ovdje nisu posebno navedene.

Međutim, veoma je važno mjere poljoprivredne politike uskladiti sa naprijed navedenim.

Član 5.

U ovom članu je predviđeno da se poljoprivredna politika u Federaciji BiH treba provoditi prema federalnoj strategiji za poljoprivredu, koja će u sebi sadržavati kratkoročne i srednjoročne ciljeve, mjere, vremenski slijed, nosioce i rokove ostvarenja tih ciljeva, očekivane rezultate, te iznose i izvore novčanih sredstava potrebnih za provođenje mjera poljoprivredne politike.

Radi se o izrazito značajnom dokumentu, koji usvaja Parlament Federacije BiH za period od najviše pet godina, jer je to praksa većine zapadnih evropskih zemalja.

Predmetnu Strategiju će pripremati Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva pomoću ekspertne komisije i uz stalnu saradnju sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede, a radi utvrđivanja osnovnih elemenata za izradu Strategije.

Predviđeno je da nakon javne stručne rasprave, Strategiju razmatra Vlada Federacije BiH i dostavlja istu Parlamentu na usvajanje.

Član 6.

U ovom članu definišu se korisnici prava novčanih sredstava i drugih oblika podrške u poljoprivredi. Novčana sredstva koja se osiguravaju u Federalnom Budžetu, kao i dinamika trošenja i drugi oblici podrški, trebaju biti sastavni dio poljoprivredne Strategije, uz operacionalizaciju koju provodi Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Korisnicima prava određuju se obaveze i prava, prvenstveno namjenski utrošak odobrenih novčanih sredstava, te nameće obaveza čuvanja dokumentacije na osnovu kojih se ostvaruju novčana sredstva u vremenu od četiri godine od dana dobivanja sredstava, dok Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ima obavezu da vodi evidenciju korisnika prava.

Ovakva normativna određenja poznaje i poljoprivredno zakonodavstvo nekih drugih zemalja (npr: Hrvatska, Slovačka i Mađarska).

Član 7.

U postojećoj legislativi cjenovna i trgovinska politika uređena je sa nekoliko propisa. Stoga je namjena ovog dijela zakona da se na jednom mjestu načelno uredi agrarno-političke mjere, odnosno mjere tržišno-cjenovne politike koje se odnose na ovo područje.

Prije svega mora se imati u vidu, da se tržišno-cjenovnom politikom utiče na stabilnost domaćeg tržišta poljoprivrednih proizvoda uz istovremeno jačanje konkurentnosti poljoprivrede, ali se mora posvetiti pažnja i provođenju obaveza vezano za međunarodne trgovinske sporazume i pripremu Bosne i Hercegovine za ulazak u Svjetsku trgovinsku organizaciju (WTO).

Član 8.

U skladu sa Rimskim ugovorom iz 1958. godine, u zemljama Evropske unije, načini djelovanja zajedničke poljoprivredne politike, zapisani su u posebnim propisima tzv. *tržnim redovima*.

Tržni red je zajedničko ime za uredbu, pravilnike i mjere kojima se utječe na ponudu i potražnju za pojedinim grupama poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Zapravo, oni su zakonska podloga poljoprivredne politike.

Tržni red podrazumijeva kombinaciju raznih zaštitnih instrumenata usmjerenih uređenju cjenovnog nivoa poljoprivrednih proizvoda, te stabilnosti dohotka poljoprivrednih proizvođača.

Tržnim redovima podupire se proizvodnja i prodaja različitih proizvoda, određuje obim i vrsta zaliha, a prije svega provode se mjere trgovinske politike. Oni su instrumenti provedbe tržišno-cjenovne politike.

U prvom razdoblju djelovanja zajedničke poljoprivredne politike u Evropskoj uniji, tržišni redovi su bili jedini instrument njezine provedbe.

Tržnim redovima uređuje se cjelokupna poljoprivredna proizvodnja na prostoru neke države za pojedine grupe proizvoda. Utvrđuje se za pojedine grupe poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Npr: žita, mesa, mlijeka, voća, povrća i sl.

Uvođenjem tržišnog reda npr: za krompir, pšenicu i slične proizvode, izbjegli bi se veći poremećaji na domaćem tržištu proizvoda za koji se uvodi tržišni red, osigurao bi se stabilan dohodak i povećao životni standard proizvođačima i prerađivačima tog proizvoda.

Uvođenjem tržišnog reda uticalo bi se i na povećanje preglednosti i transparentnosti tržišta, odnosno smanjila bi se prevlast trgovaca u odnosu na proizvođače i potrošače, te povećala fiskalna disciplina.

Tržne redove donosi Vlada na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede uz saglasnost Federalnog ministarstva trgovine, a u skladu sa poljoprivrednom Strategijom.

Dakle, Vlada bi posebnom uredbom uvela tržišne redove za određene grupe proizvoda i za njih uredila tržište primjenom propisanih mjera tržišno-cjenovne politike.

Član 9.

Relativno visoka vanjsko-trgovinska zaštita sa posebnim uvoznim pristojbama domaće je cijene poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda povisila, umjesto da ih je “smirila”. Za poljoprivredno tržište karakteristična je poprilična sezonska i ciklička cjenovna nestabilnost, koja je nepopularna i kod poljoprivrednih proizvođača i kod prerađivača i potrošača. Dakle, stabiliziranje tržišta poljoprivrednih proizvoda jasan je cilj poljoprivredne politike, pri čemu se cjenovna kretanja pokušavaju i žele svesti na razumne granice.

Jedna od mjera tržišno-cjenovne politike kojom se to nastoji postići, jeste utvrđivanje propisanih cijena.

Propisane cijene, odnosno “politički” utvrđene cijene izražavaju željeni dohodovni nivo (**ciljne cijene**) ili određuju minimalni dohodovni nivo (**garantovane cijene**) ili minimalnu otkupnu cijenu (**minimalne – otkupne cijene**).

Propisane cijene se određuju u skladu sa poljoprivrednom Strategijom i iste propisuje Vlada Federacije BiH na osnovu usaglašenog prijedloga federalnog ministra poljoprivrede i federalnog ministra trgovine, najkasnije do 31.marta tekuće godine.

Član 10.

Da bi se poljoprivrednim proizvođačima omogućila izrada dugoročnijih planova proizvodnje, te u skladu s tim osigurala stabilnost dohotka, vrlo je važno novčane podrške u poljoprivredi urediti za određeno duže razdoblje (npr: pet godina).

Ovo je veoma bitno za mjerenje učinka pojedinih mjera podrške u poljoprivredi, te je radi toga u Federaciji BiH pripremljen Zakon o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, kojim je određeno da se najmanje 3% Budžeta FBiH usmjerava u cilju podsticanja poljoprivredne proizvodnje.

Pored navedenog, veoma je značajno da se i u Budžetima kantona osiguraju novčana sredstva, a u cilju podsticanja poljoprivrede koja udružena sa federalnim budžetskim sredstvima mogu i trebaju biti snažan poticaj za poljoprivredni razvoj.

Čl. 11.,12., 13. i 14.

S namjerom da se spriječe veći poremećaji u ponudi poljoprivrednih proizvoda i potražnji za njima, te radi stabilizovanja cijena poljoprivrednih proizvoda, poduzimaju se mjere intervencije na domaćem tržištu, koje se provode samo u izuzetnim slučajevima.

Ove mjere se mogu uvesti po prijedlog federalnog ministra poljoprivrede i uz mišljenje federalnog ministra trgovine u skladu sa tržišnim redovima iz člana 8. ovog zakona i iste može donijeti samo Vlada Federacije BiH.

Ove mjere podrazumijevaju interventnu kupovinu i prodaju po garantovanim cijenama na način da se od poljoprivrednika otkupe svi ponuđeni poljoprivredni proizvodi za koje je utvrđena garantovana cijena.

Na taj način se ostvaruje umjetna potražnja i tako sprječava da otkupna cijena određenog proizvoda padne ispod nivoa garantovane cijene.

Ovaj intervencijski mehanizam može djelovati u suprotnom smjeru, jer ako se tržne cijene dignu na nivo ciljne cijene, onda se otkupljeni proizvodi mogu vratiti na tržište.

Tako se stvara veća ponuda, koja dovodi do toga, da se cijena prije ili kasnije vrati u okvire željenog cjenovnog područja između ciljne i zagarantovane cijene.

Za razliku od interventne kupovine kod **mjera povlačenja poljoprivrednih proizvoda sa domaćeg tržišta** bitno je da se otkupljeni proizvodi kasnije ne pojavljuju na domaćem ili ino-tržištu u jednakom obliku.

Ovdje se radi o raznim oblicima mjera, prije svega se može pristupiti uništavanju proizvoda (neke vrste voća i povrća), kao i preradi u neprehrambene svrhe (npr: destilacija vina).

Podrška skladištenju poljoprivrednih proizvoda također je jedna od mjera kojoj je cilj održavanje ravnoteže u ponudi i potražnji određenih poljoprivrednih proizvoda na domaćem tržištu, odnosno održavanje cijena poljoprivrednih proizvoda, na način da se subvencionira dio troškova skladištenja.

Član 15.

Na ekonomsku uspješnost poljoprivrede kao cjeline utječu i posredni oblici podrški poljoprivredi. Tu između ostalog, spadaju i **mjere podsticanja prodaje i potrošnje**, putem akcija i podrški investicijama u projekte kao što su unaprjeđenje domaće proizvodnje, poboljšanje kvaliteta poljoprivrednih proizvoda, priprema proizvoda za vanjsko tržište (u smislu promotivnih usluga i marketinga, promotivne akcije vezane uz kvalitet proizvoda, s ciljem izgradnje nacionalne oznake za proizvode koji se tradicionalno proizvode u BiH), te podrške potrošnji poljoprivrednih proizvoda.

Inače ovaj oblik mjera je izuzet iz obveza smanjenja koja su predviđena po pravilima Svjetske trgovinske organizacije. Ove mjere se razvrstavaju u tzv. "Zelenu korpu". Nužnost je buduće poljoprivredne politike Bosne i Hercegovine, odnosno Federacije da započne s jačom primjenom navedenih mjera, jer one imaju vrlo male negativne i iskrivljujuće učinke za proizvodnju i trgovinu.

Član 16.

Mjerama uravnoteženja ponude poljoprivrednih proizvoda se utiče na obim poljoprivredne proizvodnje, a cilj je osigurati primjeren nivo cijena poljoprivrednih proizvoda na tržištu. Time se osigurava djelotvornost proizvodnje, ali i stabilnost dohotka poljoprivrednim proizvođačima.

U tu svrhu predviđeno je da Vlada Federacije BiH može prema tržišnim redovima propisati obim proizvodnje pojedinih poljoprivrednih proizvoda namijenjenih tržištu (**proizvodne kvote**).

Ovim članom je određeno da se u slučaju prekoračenja proizvodnih kvota može propisati poljoprivrednim gazdinstvima posebna kaznena taksa, čija sredstva bi bila prihod Budžeta Federacije BiH.

Član 17.

Vlada Federacije BiH je nadležna da na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede može utvrditi način i kriterije raspodjele carinskih kvota za poljoprivredno-prehrambene proizvode za slijedeću godinu.

Ovim se prije svega željelo uticati na utvrđivanje carinskih kvota i promjenu carina u skladu sa međunarodno preuzetim obavezama. U vezi s tim, predviđeno je da Vlada Federacije BiH u skladu sa sklopljenim dvostranim i višestranim trgovinskim sporazumima Bosne i Hercegovine sa drugim državama može predlagati Ministarstvu spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine trgovinske mjere, radi uravnoteženja tržišta poljoprivrednih proizvoda. Istovremeno Vlada

Federacije BiH Vijeću ministara BiH predložiti i zaštitne mjere prilikom uvoza i izvoza poljoprivrednih proizvoda u skladu sa međunarodno prihvaćenim obavezama Bosne i Hercegovine i Federacije.

Dakle, svjesni činjenice, da zbog ustavnog ustrojstva entitetska ministarstva nadležna za poljoprivredu nisu u mogućnosti bitnije uticati na spoljnu trgovinu i ekonomske odnose, namjera nam je bila da konstituisanjem ove odredbe obezbjeđuje veći uticaj Vlade Federacije BiH na kriterije raspodjele carinskih kvota, koji će veoma brzo biti na nivou BiH, kao i na zaštitne mjere u poljoprivrednoj proizvodnji koje donosi Vijeće ministara BiH.

Mjere strukturne politike

Član 18.

Mjere strukturne politike, za razliku od tržišno-cjenovnih mjera, čini skup mjera kojima se mijenja agrarna struktura, bolje reći poboljšava ekonomska struktura poljoprivrede.

Ekonomska struktura poljoprivrede, višedimenzionalna je i uključuje *ekonomsku koncentraciju*, kao što je npr: klasifikacija poljoprivrednih gazdinstava prema broju i veličini, nivou specijalizacije i dr., te *društveno-gospodarska* svojstva radne snage, pri čemu se misli na starosnu strukturu (dob), zatim stepen obrazovanja, ali i veličinu dohotka ostvarenog od nepoljoprivrednih djelatnosti.

Ovim mjerama je obuhvaćena *i unutrašnja organizacija resursa*, kao što je vlasništvo, način finansiranja, međusektorska povezanost, zakonska ograničenja upotrebe poljoprivrednih resursa i sl. Mjerama strukturne politike utiče se na promjenu agrarne strukture sa krajnjim ciljem povećanja gospodarske uspješnosti poljoprivredne proizvodnje, ali i osiguranja primjernog dohotka i životnog standarda poljoprivrednika na seoskom području, te skladan razvoj poljoprivrednih regija i seoskih područja.

U zapadnim zemljama strukturna politika postaje sve zastupljeniji dio ukupne poljoprivredne politike, posebno u smislu dohodovne podrške poljoprivrednicima.

Pod mjerama strukturne politike podrazumijevaju se različite vrste podrški kao što su :

Podrške:

- područjima s težim uslovima gospodarenja u poljoprivredi,
- razvoju poljoprivrede koja ne zagađuje prirodni okoliš i osigurava očuvanje biološke raznovrsnosti,
- investicijama u poljoprivredna gazdinstva,
- stručnom osposobljavanju za rad u poljoprivredi,
- ulasku mladih u poljoprivredu,
- razvoju poljoprivrede i određenih poljoprivrednih grana u pojedinim kantonima,
- dodatnim aktivnostima na poljoprivrednim gazdinstvima.

Član 19.

U članu se predlaže da se posebnim propisima urede, odnosno definiiraju kriteriji *područja s težim uslovima gospodarenja u poljoprivredi*. Svrha je ovog prijedloga da se ustanovi koja poljoprivredna gazdinstva imaju pravo na novčanu nadoknadu, da bi se održala poljoprivreda u uslovima nepovoljnim za gospodarenje i time osiguralo nivo dohotka i životnog standarda poljoprivrednika tih područja, te posljedično poboljšao gospodarski položaj i smanjila depopulacija.

Navode se dva područja koja su, prema dosadašnjim istraživanjima, očito u nepovoljnom gospodarskom položaju u odnosu na prosječne zemaljske proizvodno-gospodarske uslove..

U zakon se dakle uvode brdsko-planinska područja i područja nepovoljnih hidroloških i pedoloških obilježja.

Primjeri iz EU pokazuju znatnu zastupljenost regionalnih mjera preko “nadoknađujuće pripomoći” za manje povoljna područja. Broj i veličina područja određenih kao manje povoljna stalno se povećava i kreće se oko 56% ukupne poljoprivredne površine Unije.

Propis kojim bi se utvrdila predmetna područja donosi Vlada F BiH na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede.

Član 20.

U zapadnim evropskim zemljama uvode se strogo nadzirane mjere zaštite okoliša, posebno od sredine 1980-tih u sklopu Zajedničke poljoprivredne politike (CAP). Na nivou EU, osim tehničkih pravila kao što je zabrana upotrebe određenih agrohemijskih sredstava, uvedene su u novije doba brojne mjere. Opšta zakonska osnovica omogućena je zakonom pod nazivom *Single European Act* (čl.130R) iz 1986. Na osnovu tog Zakona donosi se više mjera, npr. *Dušična naredba* (1991) s ciljem smanjenja onečišćenja voda, zatim *Odredba o organskoj poljoprivredi* (1991) i druge, uključivši i Uredbu kojom se uvodi posebna novčana pomoć u područjima osjetljivim u pogledu ugrožavanja okoliša. MacSharry reformom iz 1992. dalje se provodi i povećava program zaštite okoliša, odnosno potpore poljoprivrednoj praksi koja je "*prijateljski naklonjena okolišu*" itd.

Slijedom takve prakse, i predloženi Zakon u ovome članu uređuje navedenu problematiku, odnosno zaštitu prirodnih i poljoprivrednih resursa i hidroloških sistema, zaštitu za okoliš ugroženih područja ali i očuvanje biološke raznovrsnosti ekoloških sistema, odnosno stvaranje biotopske rezerve. Namjera je da se u tom pogledu očuvanja prirodnog okoliša zakonodavstvom više ostvaruje novčanim potporama, nego kaznenim odredbama, jer se to na primjeru drugih zemalja (EU) pokazalo djelotvornije i upravno-finansijski povoljnije.

Član 21.

Podrške investicijama u poljoprivredna gazdinstva pripadaju u klasične mjere strukturne politike. U EU ova vrsta podrški nije namijenjena povećanju obima proizvodnje, nego za kvalitetno poboljšanje proizvodnje i prilagođenju potrebama tržišta, smanjenju troškova energije, poboljšanju uzgojnih uslova i zdravstvene zaštite životinja, poboljšanju životnih i radnih uslova poljoprivrednog stanovništva, te očuvanju okoliša.

Strukturna politika EU poznaje ovu vrstu podrški već neko vrijeme, a njezin je cilj prije svega brža predaja gospodarstva mlađim generacijama, te s tim povećanje inovativnosti i tehnološke osposobljenosti proizvođača.

U skladu sa ovim članom Zakona, poljoprivrednici mogu izabrati između različitih oblika podrški (za programe poboljšanja kvaliteta poljoprivrednih proizvoda, dopunske djelatnosti na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, izgradnju i obnovu stajskih objekata i drugih gospodarskih objekata u skladu sa propisanim ekološkim standardima, a u svrhu očuvanja i poboljšanja okoliša), kojima je cilj prije svega povećanje obima, odnosno koncentracije proizvodnje na poljoprivrednim gazdinstvima.

Član 22.

Stručno obrazovanje poljoprivrednika i profesionalizacija poljoprivrede jedna je od osnovnih pretpostavki bržem i kvalitetnijem razvoju poljoprivrede, porodičnih poljoprivrednih gospodarstava i sveukupnog razvoja ruralne zajednice. Obrazovna struktura poljoprivrednika u FBiH, posebno na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima, mnogo je nepovoljnija od istovrsne strukture drugih kategorija aktivnog stanovništva.

Istraživanja u svijetu, skrenula su pažnju na širenje inicijative u kojima se lokalni ljudski resursi, odnosno njihova inicijativnost, obrazovanje i slično drže ključnim za unapređenje socijalnog i ekonomskog blagostanja seoskih područja.

U predloženom članu Zakona predviđa se podrška za *stručno osposobljavanje za rad u poljoprivredi*, radi doškoloavanja i stručnog osposobljavanja poljoprivrednika, kako za proizvodno preusmjeravanje poljoprivrednika u skladu sa tehnološko-tehničkim spoznajama u poljoprivredi (primjer stručno osposobljavanje za "novu" proizvodnju), tako i za sticanje i učvršćivanje osnova znanja iz područja ekonomije, marketinga i slično, prijeko potrebnih za djelotvornije organizaciju i poslovanje gazdinstva. Stručno osposobljavanje i doškoloavanje poljoprivrednika (korisnika podrški), obavljalo bi se prema pripremljenim programima stručnjaka (poljoprivredno savjetodavna služba, poljoprivredne škole i fakulteti, naučni instituti) kroz kurseve, radionice i slično, te u sklopu postojećeg školskog sistema.

Član 23.

Uz prethodne podrške i ovim se oblikom potpore *ulasku mladih u poljoprivredu* nastoji pridonijeti revitalizaciji poljoprivredne radne snage na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima. Ove bi podrške omogućila lakšu smjenu naraštaja i osigurala kontinuitet porodične poljoprivrede. Svrha je predloženog člana da omogući pravo na podršku mladim poljoprivrednicima koji preuzimaju gazdinstvo radi moguće isplate zakonskim nasljednicima (braći, sestrama), da se gazdinstvo ne bi dijelilo: potom da omoguće postupnu sukcesiju (odnosno djelimičan otkup gazdinstva od roditelja, radi zasnivanja vlastitog gazdinstva) ili mladima koji misle osnovati gazdinstvo. Također se može dati podrška i ostarjelim poljoprivrednicima radi prepuštanja imanja.

U Zapadnoevropskim zemljama radi održanja gospodarstva (farme) kao jedinstvene proizvodne jedinice postoje različiti "koncepti" prijenosa imanja na nasljednika. U Danskoj nasljednik kupuje zemljište od roditelja po 20 posto nižoj cijeni od cijene na tržištu; u Francuskoj dijete koje preuzima imanje mora isplatiti sunasljednike, u Irskoj nasljednik dobiva imanje besplatno, ali često u zamjenu za doživotno uzdržavanje roditelja, u Nizozemskoj je također učestala praksa da nasljednik kupuje zemljište od roditelja po cijeni koja je i do 50% niža od vrijednosti na tržištu i sl.

Dakle karajnje je vrijeme da i mi u našem zakonodavstvu izvršimo potrebne korekcije te da mladm novčane podrške ukoliko ostaju da rade na poljoprivrednom imanju.

Član 24.

Jedan od ključnih razloga koje treba uzeti u obzir u postavljanju (i provođenju) poljoprivredne politike jest činjenica da poljoprivredu obilježava posebna priroda aktivnosti, koja proizilazi iz njenog društvenog sastava ali i strukturnih i prirodnih, odnosno agroekoloških razlika između različitih poljoprivrednih regija, područja odnosno kantona.

Radi toga, a uvažavajući činjenicu da je Federacija skup 10 kantona, potrebno je što skorije odrediti poljoprivredne proizvodnje koje su najznačajnije za određena područja – kantone a vodeći računa o uslovima i odgovarajućoj proizvodnoj konkurentnosti. Moraju se izvršiti potrebne analize, pripremiti iskaz poljoprivrednih proizvoda koji imaju proizvodnu konkurentnost u pojedinim kantonima ali i na tržištu Federacije i BiH odnosno potrebno je markirati i podsticati poljoprivredne grane koje u određenom području mogu dati najveće rezultate.

Radi toga, a prilikom pripreme i donošenja Poljoprivredne strategije, posebnu pažnju treba posvetiti ovom pitanju i u saradnji sa kantonima treba odrediti što će se proizvoditi i novčano podsticati iz federalnog budžeta (ako je od interesa za Federaciju) ali i iz kantonalnog budžeta ako je interes za tu proizvodnju isključivo za taj kanton.

Dakle, treba odrediti konkurentne prednosti pojedinih kantona u proizvodnji pojedinih poljoprivrednih proizvoda.

O naprijed navedenom moraju se uraditi analize i bilo bi dobro donijeti kriterije.

Član 25.

Ovim članom se definišu podrške dodatnim aktivnostima na poljoprivrednim gazdinstvima. Tu se prije svega misli na podsticanje seoskog turizma i eko-seoskog turizma. Zatim potrebno je dati podrške za preradu primarnih poljoprivrednih proizvoda u proizvode veće dodate vrijednosti, te osigurati direktna prodaja poljoprivrednih proizvoda. Mora se posvetiti pažnja i drugim aktivnostima kojima se može ostvariti dodatni dohodak na poljoprivrednom gazdinstvu.

Član 26.

Sve mjere strukturne politike imaju prije svega za cilj osigurati primjeren životni standard poljoprivrednog stanovništva.

Stoga se te mjere provode direktnom i indirektnom podrškom dohotku poljoprivrednih gazdinstva.

Član 27.

Iz sporazuma Urugvajskog kruga pregovora i uslova WTO proizilazi postupno uklanjanje cjenovne podrške i ostalih poticaja povezanih s proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda. Dakle pokušava se osigurati prijelaz na direktnu dohodovnu podršku.

Direktnom podrškom (*nadoknađujuća plaćanja*) povećava se djelotvornost resursa u poljoprivredi, jer se proizvodne odluke donose na osnovu stvarnih ekonomskih vrijednosti i društvenih troškova (tj. *prema tržišnim cijenama*).

Pod ovom podrškom podrazumijeva se potpuna je ili djelimična novčana naknada za ukidanje ili smanjenje drugih podrški koje poljoprivredna gazdinstva ostvaruju u sklopu mjera tržišno-cjenovne politike ili kada poljoprivredno gazdinstvo ne ispunjava uslove za dobivanje podrške na osnovu člana 7. stava 2. ovog zakona.

Između ostalog, direktna plaćanja mogu se usmjeriti na mala gazdinstva, na gospodarski slabe poljoprivrednike, koji od postojeće cjenovne podrške nemaju puno koristi. U tom pogledu poljoprivredna strukturalna politika ima znatne odlike državne socijalne politike.

Svje mjere poljoprivredne politike pa tako i mjere strukturalne politike, zajedno s iznosima i izvorima novčanih sredstava za njihovo ostvarenje, detaljnije će se razraditi Federalnoj poljoprivrednoj strategiji iz člana 5. ovog Zakona kojeg na prijedlog Vlade F BiH i Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva donosi Parlament Federacije za period od 5 godina.

Član 28.

Ovim članom definiše se provedba mjera strukturalne politike i *to indirektnim podrškama* koje označavaju djelimično ili potpuno pokriće troškova za provođenje mjera strukturalne politike iz člana 18. stav 2. ovog zakona.

Član 29.

U ovom članu je određen rok za donošenje propisa kojim će se odrediti kriteriji i iznosi podrški koje su namijenjene mjerama strukturalne politike (čl. 20.,21.,23.,25.i 28. ovog zakona). Dakle odmah nakon usvajanja Budžeta potrebno je da Vlada Federacije donese propise kojim će se naprijed navedeno precizirati. To se mora propisati najkasnije do kraja trećeg mjeseca tekuće godine jer samo na taj način se kod poljoprivrednih proizvođača može stvoriti potrebna sigurnost da će dobiti potpore koje su predviđene u mjerama strukturalne politike.

Član 30.

Ovim članom se predviđa mogućnost da kantoni i jedinice lokalne samouprave (opštine) mogu u skladu sa ovim zakonom i odredbama poljoprivredne strategije, propisati i dodatne mjere strukturalne politike koje su od interesa za određeni kanton odnosno opštinu, za čije provođenje osiguravaju sredstva iz vlastitog Budžeta.

Mjere zemljišne politike (čl.31. do 34)

Član 31.

Upotreba, zaštita te raspolaganje poljoprivrednim zemljištem uređeno je federalnim *Zakonom o korištenju poljoprivrednog zemljišta*, a mjerodavno pravo za raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu fizičkih i drugih pravnih lica uređeno je *Zakonom o vlasništvu* i drugim stvarnim pravima. Pored toga Zakonom o koncesijama određeni su uslovi i nadležni organi za davanje poljoprivrednog zemljišta na koncesiju.

Ovaj zakon definiše devet mjera zemljišne politike i to:

- dodjelu prava korištenja poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države,
- prodaju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države,
- unaprjeđenje gospodarenja poljoprivrednim zemljištem,
- zaštitu poljoprivrednog zemljišta od neracionalnog korištenja, infekcije, kontaminacije, degradacije i destrukcije,

- zaštitu zemljišta od erozije,
- utvrđivanje namjene i pogodnosti korištenja poljoprivrednih zemljišta (jako strme oranice pretvoriti u pašnjake ili pošumiti) odnosno promijeniti način korištenja ovih zemljišta,
- uspostavljanje sistema kontrole plodnosti tla,
- donošenje programa uređenja poljoprivrednog zemljišta (odvodnjavanje, navodnjavanje, komasacije i dr.)
- uvođenje zemljišnog monitoringa odnosno praćenja stanja i promjena na zemljištu i u zemljištu.

Dakle, mjere zemljišne politike, primjereno iskustvima zapadnih zemalja s razvijenim zemljišnim zakonodavstvom, razvrstane su u nekoliko skupina, a neke od njih nisu razrađene ili dovoljno razrađene u postojećem zemljišnom zakonodavstvu. To se odnosi na konsolidaciju poljoprivrednog zemljišta, u smislu boljeg uređenja zemljišnih čestica u poljoprivrednom gospodarstvu kao i unapređenje gospodarenja poljoprivrednim zemljištem.

U svakom slučaju ova se pitanja trebaju još detaljnije razraditi i možda bi trebalo razmotriti mogućnost da se izvrše izmjene i dopune trenutno važećeg federalnog zakona o poljoprivrednom zemljištu a sve u cilju njegovog usklađivanja sa propisima koji su doneseni u posljednjih pet- šest godina, a direktno ili indirektno su u vezi sa zakonom o poljoprivrednom zemljištu.

Član 32.

Veoma je važno riješiti način postupanja sa poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu države. Radi toga je propisano da se ono može prodati poljoprivrednicima i poljoprivrednim gazdinstvima ali samo radi obavljanja poljoprivredne djelatnosti, dati na koncesiju i dati u zakup.

(ovdje se mora imati na umu činjenica da su neki kantoni donijeli i svoje zakone i podzakonske propise vezano za ova pitanja te se moraju uvažavati i određene specifičnosti što je posebno izraženo kod pitanja davanja na koncesiju poljoprivrednog zemljišta). Bliže će se ova oblast urediti Zakonom o poljoprivrednom zemljištu koji je trenutno u pripremi.

Član 33.

Sva dosadašnja istraživanja i analize ukazuju da je u našoj državi veoma često postojanje velikog broja malih poljoprivrednih posjeda.

S tim u vezi, a radi unapređenja gospodarenja poljoprivrednim zemljištem nužno je poduzeti radnje oko grupisanja zemljišta poljoprivrednih gazdinstava u veće i pravilnije čestice, te izgraditi prateću infrastrukturu jer je to veoma bitno za uspješnu i djelotvornu poljoprivrednu proizvodnju.

Pod infrastrukturom iz stava 1. ovog člana podrazumijeva se izgradnja saobraćajnica te hidrotehnički, hidromelioracijski i agromelioracijski poduhvati oko uređenja tla.

Ovim zakonom je predviđeno i donošenje Programa aktivnosti potrebnih za unaprjeđenje gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, koji na prijedlog federalnog ministra poljoprivrede, federalnog ministra pravde i direktora federalne geodetske uprave, donosi Vlada Federacije.

Član 34.

Zaštita poljoprivrednog zemljišta od neracionalnog korištenja, infekcije, kontaminacije, degradacije i destrukcije obuhvata registrovanje, sprječavanje i sanaciju oštećenja poljoprivrednog tla nastalih onečišćenjem, radi omogućavanja proizvodnje zdravstveno ispravne hrane i zaštite okoliša i provodi se u skladu sa odredbama Zakona o poljoprivrednom zemljištu i ovog zakona.

III. SEOSKO GAZDINSTVO ILI PORODIČNO POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO

Član 35.

Pojam *seosko ili porodično poljoprivredno gazdinstvo*, premda se koristi u svakodnevnom govoru, te određenim službenim dokumentima i institucijama vlasti, nije nikada jasno definisan, određen i službeno prihvaćen. Možda treba istaći da postoji tzv. statistička definicija, koja uključuje veliku većinu gospodarstava zbog vrlo blagog kriterija, uključivši i ona marginalna, patuljasta "gospodarstva"- okućnice, odnosno kućanstva s poljoprivrednom proizvodnjom.

U ovom zakonu se (prvi put) definiše *porodično poljoprivredno gazdinstvo*, u smislu proizvodno-gospodarskog određenja. Samo pojmovno određenje ne rješava ukupnost problematike *porodičnog poljoprivrednog gazdinstvo*, kao omoguććeg oblika organiziranja u poljoprivredi.

Za *porodično poljoprivredno gazdinstvo*, danas ne postoji pravni okvir koji bi uređivao organizaciju i poslovanje, osim u slučajevima kada je registrirano kao privredno društvo ili obrt, te je stoga prijeko potrebno odrediti kriterije i klasifikaciju u skladu sa obilježjima federalne politike i gospodarske strukture u poljoprivredi, ali u skladu sa metodologijom EU i FAO.

Pojmovno određenje porodičnog poljoprivrednog *gazdinstva*, prema članu 2. i 32., podrazumijeva da je “*gazdinstvo*, ” organizacijski i poslovno zaokružena cijelina.

Budući da se za takvo “porodično poljoprivredno *gazdinstvo*, ” danas ne postoji pravni okvir koji bi uređivao organizaciju i poslovanje, osim u slučajevima kad je registrirano kao privredno društvo ili obrt, potrebno je ne samo odrediti definiciju PPG u skladu sa obilježjima politike i gospodarske strukture u poljoprivredi, i metodologiji Evropske unije i FAO-a, nego i ustanoviti kriterije za definiranje PPG, kao što su: (a) upotreba poljoprivrednog zemljišta; (b) vlasništvo i upravljanje jednog ili više članova; (c) rada snaga odnosno zaposlenost članova kućanstva na gazdinstvu; (d) opremljenost kapitalnim sredstvima; (e) dohodak odnosno vrijednost godišnje prodaje poljoprivrednih proizvoda.

Ovako određen pojam “porodičnog poljoprivrednog *gazdinstva*, ”, po svojim kriterijima isključuje sva marginalna, patuljasta “*gazdinstva* ”, odnosno okućnice, te se istodobno približava definiciji Evropske unije. Ako bi se primijenila dva kriterija EU i to da najmanje 1 aktivan član prvenstveno radi u poljoprivredi i raspolaže s više od 4,0 ha, u Federaciji BiH broj porodičnih poljoprivrednih gazdinstava bi bio izrazito mali.

Radi toga mišljenja smo da bi seoska ili porodična poljoprivredna gazdinstva trebalo razvrstati u ciljne grupe - korisnike mjera poljoprivredne politike prema slijedećim kriterijima:

1. korištena poljoprivredna površina,
2. radna aktivnost u poljoprivredi,
3. vrsta poljoprivredne proizvodnje,
4. vrijednost prodaje poljoprivrednih proizvoda i
5. dohodak gazdinstva.

Detaljniju razradu kriterija iz stava 2. ovog člana i klasifikaciju seoskih gazdinstva ili porodičnih poljoprivrednih gazdinstava donosi federalni ministar poljoprivrede posebnim propisom.

IV. POLJOPRIVREDNIK

član 36.

U skladu sa odredbama ovog zakona, ***poljoprivrednik*** je fizičko lice koje na poljoprivrednom gazdinstvu proizvodi biljne i stočarske proizvode te obavlja i druge poslove vezane uz tu proizvodnju bez obzira na stepen specijalizacije poljoprivrednog gazdinstva na kojem radi i koji posjeduje znanja, iskustva i vještine o poljoprivredi.

Poljoprivredniku koji je definisan u članu 2. ovog zakona poljoprivredna djelatnost može biti jedino(glavno) ili dopunsko zanimanje. Detaljnu razradu kriterija donosi federalni ministar poljoprivrede posebnim propisom

Pojam *poljoprivrednik*, koji je uvriježen u naučnoj i stručnoj literaturi, sjedinjuje široku lepezu naziva (seljak, poljoprivredni proizvođač, zemljoradnik, ratar, stočar, i sl.) Ovi pojmovi se koriste za osobu koja proizvodi poljoprivredne proizvode te obavlja i druge poslove vezane uz tu proizvodnju bez obzira na stepen specijalizacije poljoprivrednog gazdinstva na kojem radi. Istovremeno pojam *poljoprivrednik*, u skladu je sa pojmovima koji se koriste u državnoj i međunarodnoj statistici i komunikaciji (npr. poljoprivredno stanovništvo, poljoprivredna proizvodnja, regija, dohodak i sl.)

U cilju ostvarenja svojih prava na novčane podrške koje su određene Zakonom o novčanim podrškama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, kao i ostvarenja ostalih indirektnih podrški i

prva, u skladu sa odredbama ovog zakona, poljoprivredni proizvođač-poljoprivrednik, treba biti registrovan- upisan u registar koji vodi kantonalno ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede nakon čega ima pravo dobiti iskaznicu poljoprivrednika.

Na ovaj način se pokušalo odvojiti robnog komercijalnog poljoprivrednog proizvođača od onog fizičkog lica koje za svoje potrebe i potrebe svog porodičnog domaćinstva, proizvodi na svom imanju ili okućnici, poljoprivredne proizvode koje ne plasira na tržište.

Nužno je utvrditi kriterije i napokon sistemskim propisom definisati pojam poljoprivrednika koji ima prava, ali i određene obaveze u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima.

Detaljniju razradu kriterija iz ovog člana, donosi federalni ministar poljoprivrede posebnim propisom.

Član 37.

Poljoprivrednik ima pravo na penziju i zdravstveno osiguranje u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ br. 29/98 i 49/00) i Zakonom o zdravstvenom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ br.30/97 i 7/02).

Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju

članom 4. utvrđeno je da sesredstva za penzijsko i invalidsko osiguranje, osiguravaju iz doprinosa i drugih izvora.

Kada se govori o osiguranicima, citirani zakon u članu 12 utvrđuje:

Obavezno se osiguravaju zemljoradnici i članovi njihovog domaćinstva i druga lica koja se bave poljoprivrednom djelatnošću kao jedinim ili glavnim zanimanjem, koji su navršili 15 godina života.

U smislu gore navedenog zakona, smatra se da je poljoprivredna djelatnost jedino ili glavno zanimanje, ako zemljoradnik prosječno od te djelatnosti ostvaruje prihod najmanje u visini prosječne mjesečne plate u Federaciji u prethodnoj godini.

Ovaj Zakon je dao i definiciju domaćinstva pod kojom se podrazumijeva zajednica života, privređivanja i trošenja prihoda ostvarenih radom njihovih članova.

U članu 38. navedenog zakona je utvrđeno da se za osnovicu za „utvrđivanje penzijskog osnova za zemljoradnike, uzima osnovica na koju je zemljoradnik osiguran.

Ukoliko ispunjava uslove propisane zakonskim propisima, a u cilju ostvarenja prava iz stava 1. ovog člana, poljoprivredni proizvođač-poljoprivrednik **je dužan obavezno osigurati sebe i članove porodičnog domaćinstva.**

U slučajevima kada nisu obuhvaćeni obaveznim penzijskim i invalidskim osiguranjem, poljoprivrednici mogu sebi i članovima svoje porodice, dobrovoljnim osiguranjem, osigurati prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pod uslovima i obimu utvrđenim zakonskim propisima koji regulišu ovu oblast.

Iz naprijed navedenog pojašnjenja se može zaključiti da su zakonski propisi koji su na snazi u Federaciji BiH, omogućili poljoprivrednicima pravo na penzijsko i zdravstveno osiguranje. Uistinu potrebno je u saradnji sa nadležnim organima analizirati predložena zakonska rješenja i pokušati iznaći rješenje za smanjenje osnovice za plaćanje obaveza iz penzijskog i zdravstvenog osiguranja (član 12. stav 2. i član 120. tačka 8. Zakona o pen. i zdr. osig.).

Znači potrebno je pokrenuti postupak za izmjene sistemskih zakona u Federaciji kojim je regulisana oblast penzijskog i zdravstvenog osiguranja.

Zakon o zdravstvenom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ br.30/97 i 7/02) u članu 19. stav 1. tačka 9. je kao osiguranika utvrdio osobu koja se na teritoriji Federacije bavi poljoprivredom kao jedinim ili glavnim zanimanjem, kao i osobe koje su svoje poljoprivredno zemljište dale pod zakup pod uslovom da nisu osigurane po drugoj osnovi. Nadalje citirani Zakon je u članu 86. stav 1. tačka 11. prozvao tog osiguranika koji je starješina seoskog kućanstva kao obveznika uplate doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje za sebe i članove svoje obitelji.

V INSTITUCIONALNA PODRŠKA (čl. od 38. do 43.)

Član 38.

Budući da je svrha *Zakona* da sjedni postojeću legislativu koja se odnosi na poljoprivredu, pa tako i u dijelu institucijske potpore u poljoprivredi, ovim članom se sadržajno određuje institucionalna potpora i nosioci poljoprivredne politike kao djelovanje organa federalne i kantonalne uprave, te jedinica lokalne samoprave, do ustanova i drugih oblika stručnog i interesnog povezivanja poljoprivrednih gazdinstava u oblasti poljoprivrede.

Potreba ovakvog uopštenog određenja proizilazi iz činjenice da je ovim Zakonom nemoguće obuhvatiti sve ustanove, službe i slično, koje direktno ili indirektno podupiru ili pridonose razvoju poljoprivrede, a čija je djelatnost uređena posebnim propisima. To se posebno odnosi na upravne i stručne nadležnosti resornog ministarstva (FMPVŠ), čije je ustrojstvo i djelokrug poslova određen u *Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave*, te kantonalna ministarstva nadležna za poslove poljoprivrede (10 ministarstva) koja u skladu sa Ustavom Federacije BiH dijele nadležnosti u ovoj oblasti. Pored toga federalni Zakon o udruženjima građana je omogućio osnivanje različitih udruženja u cilju interesnog povezivanja određenih lica kojima je dalje u skladu sa pozitivnim propisima ostavljena mogućnost udruživanja u Saveze, grupacije, sekcije i sl. kao i u Privrednu komoru F BiH odnosno Komoru na nivou države.

U ovom članu određene su i Ustanove za pružanje usluga u poljoprivredi koje su ovlaštena pravna lica koje na osnovu zakona imaju javne ovlasti, te obavljaju stručne i upravne poslove koji se odnose na poljoprivredno-savjetodavnu službu, uzgojno-seleksijski i reproduksijski rad u stočarstvu, sjemenarstvo i rasadničarstvo, zaštitu bilja, zaštitu zdravlja i dobrobiti domaćih životinja, vinogradarstvo i vinarstvo, voćarstvo, povrćarstvo, poljoprivredno zemljište i drugo.

Propisano je da Ustanove iz stava 2. ovog člana osniva Vlada Federacije posebnom uredbom.

Dakle u cilju ostvarenja boljih rezultata u oblasti poljoprivrede, mora se pružiti institucionalna podrška. Federalno ministarstvo nadležno za poljoprivredu a ni resorna kantonalna ministarstva nisu u mogućnosti vršiti sve stručne i upravne poslove iz oblasti poljoprivrede. Radi toga mišljenja smo da organi uprave na svim nivoima trebaju imati podrške koje će im se pružati od strane institucija, ustanova, zavoda i sl. Primjera radi mogu se navesti poslovi uzgojno – seleksijske službe. Nesporno je da se u organima uprave treba uspostaviti centralna baza podataka i organizovati služba koja će imati koordinacijsku ulogu sa kantonalnim službama i ustanovama. Međutim stručni poslovi uzgojno-seleksijskog rada moraju se povjeriti ustanovama koje su za to stručne i kadrovski osposobljene te raspolažu sa potrebnom opremom.

Trenutno u Federaciji ustanove koje pružaju stručne usluge u poljoprivredi, nemaju riješen status, te je nužno u tom smislu ili iste organizovati odnosno osnovati ili već postojećim dodijeliti poslove u skladu sa svojim nadležnostima.

Mišljenja smo da će nakon što se usvoji zakon o izmjenama i dopunama Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, ovo pitanje biti napokon riješeno jer je istim predviđeno osnivanje tri Zavoda koji su veoma značajni za poljoprivredu i koji će imati status federalne ustanove.

Član 39. (poljoprivredno-savjetodavne službe)

Osnovna zadaća poljoprivredno-savjetodavne službe je tehnološko-tehničko unaprjeđenje seoskih gazdinstava ili porodičnih poljoprivrednih gazdinstava radi povećanja dobiti od poljoprivredne djelatnosti

Poljoprivredna savjetodavna djelatnost se može obavljati kao javna i privatna poljoprivredna savjetodavna služba.

Javnu poljoprivrednu savjetodavnu službu obavljaju federalna poljoprivredna savjetodavna služba i kantonalne poljoprivredne savjetodavne službe.

Privatnu poljoprivredno-savjetodavnu službu mogu obavljati fizička i pravna lica koja su registrovana za obavljanje takve djelatnosti i koje ispunjavaju uslove koje propisuje federalni ministar poljoprivrede.

Ovim zakonom je definisano da poljoprivredna savjetodavna djelatnost obuhvata:

1. davanje stručnih poljoprivrednih savjeta za konvencionalnu i ekološku proizvodnju,
2. prikaz novih tehnologija i tehnika,
3. primjenu znanstvenih dostignuća,
4. izradu programa gospodarskog korištenja zemljišta,
5. osposobljavanje za vođenje knjigovodstva i izradu kalkulacija proizvodnje na seoskim gazdinstvima ili obiteljskim poljoprivrednim gazdinstvima,
6. očuvanje ekološke ravnoteže,
7. unaprjeđenje seoskog turizma i dodatnih djelatnosti na gazdinstvu,
8. pomoć u osnivanju različitih oblika udruživanja poljoprivrednika,
9. usmjeravanje u razvoju sela i cjelokupnog ruralnog područja i drugo.

Potrebno je naglasiti da je EU finansirala izrazito značajan Projekat u Federaciji, a vezano za ustroj ovih službi. Nakon završetka Projekta (31.12.2002. godine) uspostavljeno je 10 kantonalnih službi i jedna federalna. Kupljena je potrebna oprema (auta i kompjuteri). U određenim kantonima ova služba odlično funkcioniše. Međutim krajnje vrijeme je da se i na federalnom nivou ovom pitanju posveti potrebna pažnja, jer doprinos ove službe u projekta realizacije subvencija i podsticaja poljoprivredi, je izuzetno značajan.

Član 40. (Vijeće za istraživanja u poljoprivredi i seoskom području)

Vijeće za istraživanja u poljoprivredi i seoskom području imalo bi nadležnosti nad utvrđivanjem poljoprivredne politike i uslova financiranja istraživanja u poljoprivredi.

Vijeće bi određivalo prioritete i kriterije i ocjenjivalo prijavljene projekte i pratilo njihovu provedbu. Predloženo je da Vijeće ima 11 članova i da ga imenuje federalni ministar poljoprivrede sa mandatom od 4 godine. Vijeće bi imalo za rad naknadu i radilo bi na osnovu Poslovnika. U ovom članu je taksativno navedeno iz kojih institucija i ustanova odnosno uprava, treba da budu članovi ovog Vijeća.

Član 41.

Federalni Zakon o udruženjima građana je omogućio osnivanje različitih udruženja u cilju interesnog povezivanja određenih lica kojima je dalje u skladu sa pozitivnim propisima ostavljena mogućnost udruživanja u Saveze, grupacije, sekcije i sl. kao i u Privrednu komoru F BiH odnosno Komoru na nivou države.

Na ovaj način omogućeno je unapređenje, zaštita i predstavljanje poljoprivrednih gazdinstava kao i poljoprivrednih proizvođača. Dakle, u udruženjima i grupacijama koje se osnivaju u Federalnoj privrednoj komori kao i ostalim udruženjima, asocijacijama i grupacijama koje osnivaju poljoprivredni proizvođači i prerađivači u Federaciji, kantonu i opštini, mogu se štiti i zastupati interesi ovih skupina.

U interesu bržeg razvitka poljoprivrede u Federaciji kao i prilagođavanja porodičnih poljoprivrednih gazdinstava tržišnim uslovima, možda bi se trebala razmotriti i mogućnost za osnivanje *Poljoprivredne komore* kao samostalne stručne poslovne-organizacije sa zadaćom da se izravno uključivanju u kreiranje i ostvarenja mjera agrarne politike, zaštitu i zastupanje vlastitih interesa kao proizvođača, posebno u poslovnom povezivanju s nadopunjujućim djelatnostima, kao i u unapređenju konkurentnih domaćih poljoprivrednih proizvoda na inozemno tržište. *Poljoprivredna bi komora* pridonijela izravnijoj i konstruktivnijoj saradnji u osmišljavanju razvojnih programa i

mjera sa svim akterima u poljoprivredi, a nadasve u zaštiti vlastitih interesa. Istodobno bi pridonijela jačanju poduzetništva i učinkovitijeg poslovanja među svim oblicima organiziranja i poslovanja u poljoprivredi.

Članstvo u poljoprivrednoj komori mogle bi ostvariti sve pravne i fizičke osobe u području poljoprivrede, ali i predstavnici neprofitnih uslužnih djelatnosti (npr. savjetodavna služba, selekcijski centar, zavodi), kao i predstavnici strukovnih udruženja u poljoprivredi (npr. Udruženja agronoma, agrarnih ekonomista i slično).

Prilika je da naglasimo da trenutno većinu ovih poslova obavlja Privredna komora Federacije BiH, ali trebamo voditi računa da je od naredne godine članstvo u ovoj komori dobrovoljno te da se može desiti (uvažavajući dosadašnje iskustvo) da poljoprivredni proizvođači ne iskažu dovoljno interesa za učlanjenje u istu.

Radi toga smo u obrazloženju ovog člana dali određene naznake o Poljoprivrednoj komori F BiH bez obzira što nismo predvidjeli u ovom momentu njeno osnivanje. Dakle namjera nam je bila da podstaknemo diskusiju o ovim pitanjima.

Član 42. Poljoprivredni informacijski centar (PIC)

Uz postojeći federalni zavod za statistiku za potrebe praćenja, a posebno sistemskog izvještavanja različitih informacija od važnosti za poljoprivredu, bilo bi potrebno utemeljiti pri federalnom Ministarstvu poljoprivrede i *Poljoprivredni informacijski centar (PIC)*.

Brži i jednostavniji protok različitih poljoprivrednih informacija od posebne je važnosti za razvitak poljoprivrede. Postojeći način praćenja i obavještavanja u poljoprivredi u današnjim je uslovima spor, nekonzistentan i većinom nedostupan brojnim sudionicima u poljoprivredi, posebno poljoprivrednicima. Transparentnost i pravovremenost informacija u poljoprivredi nužno su potrebne za učinkovitije provođenje programa razvitka i mjera agrarne politike i sl.

Svrha *Poljoprivrednog informacijskog centra* jest da se na jednom mjestu sjedini široka lepeza postojećih informacija u poljoprivredi (od opisa djelatnosti različitih institucija, organizacija, službi, udruženja relevantnih za poljoprivredu, poljoprivrednih društava i preduzeća, istraživanja u poljoprivredi, statističkih podataka, kalendara događanja, kreditiranja, mjera agrarne politike, tržišni barometar i sl.)

PIC bi bio mjesto gdje bi se sistematično prikupljale i servisirale informacije, a nadasve bi omogućilo distribuiranje pravodobne i tačne informacije posredovanjem informatičke tehnologije (mrežno povezivanje, mediji, tisak i sl.), direktnim kontaktima i drugo.

Poslovi Poljoprivrednog informativnog centra iz stava 1. ovog člana, ne odnose se na poslove iz djelokruga Federalnog zavoda za statistiku.

Član 43. Federalno vijeće za poljoprivredu i seoska područja,

Ovim članom je predviđeno da Vlada Federacije treba osnivati Federalno vijeće za poljoprivredu i seoska područja, kao stručno i savjetodavno tijelo Vlade Federacije sa mandatom od 4 godine koje bi trebalo imati 11 članova.

Federalno vijeće za poljoprivredu i seoska područja ima slijedeće obaveze:

1. prati izradu i provođenje poljoprivredne strategije,
2. prati izradu i ocjenjuje godišnji izvještaj o stanju u poljoprivredi,
3. daje mišljenje na prijedloge državnih i federalnih propisa i međunarodnih sporazuma iz područja poljoprivrede.

Federalno vijeće za poljoprivredu i seoska područja čine predstavnici iz:

1. Federalnih ministarstava (3 člana),
2. Federalnog zadružnog saveza (1 član),
3. Udruženja poljoprivrednika (2 člana),
4. Visokih u obrazovnih institucija i naučnih i stručnih ustanova-zavoda koji se bave poljoprivredom, selom i seoskim područjem (4 člana),
5. Federalne privredne komore (1 član).

Potreba za osnivanjem ovog Vijeća je višestruka. Prema članu 5. ovog zakona, poljoprivredna politika provodi se prema Federalnoj poljoprivrednoj strategiji koju Parlamentu predlaže i dostavlja Vlada Federacije.

Sam prijedlog strategije priprema resorno ministarstvo, preko ekspertne grupe koju imenuje fed. ministar poljoprivrede. Sličan je postupak predviđen i za *Godišnje izvještaj o stanju poljoprivrede u prethodnoj godini (Zeleno izvještaj)*.

Budući da se radi o dva važna dokumenta za poljoprivredu, u kojima se, međutim, ne odražavaju samo interesi poljoprivrede nego i drugih interesnih skupina-prerađivača, distributera, trgovaca, te konačno potrošača poljoprivrednih proizvoda-bitno je da ti interesi budu izraženi preko jednoga stručnog tijela Vlade. Radi toga mišljenja smo da je prijeko potrebno osnivanje navedenog Vijeća.

VI. REGISTRI I IZVJEŠTAVANJE U POLJOPRIVREDI (Čl. od 44. do 49.)

Član 44. (registri)

Ovom odredbom propisano je utemeljenje *Registara (upisnika) i evidencija porodičnih poljoprivrednih gazdinstva, odnosno registra poljoprivrednika* radi prikupljanja relevantnih informacija o društveno-gospodarskim obilježjima porodičnih poljoprivrednih gazdinstava.

Tražeci mogućnost objektivnog i stručnog pristupa proučavanju stanja i promjena na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima, valja svakako osigurati uvid u socijalno-demografsko stanje na PPG, ustanoviti njihove proizvodne kapacitete u biljnoj i stočarskoj proizvodnji, kao i postojeći način i stepen iskorištenosti tih kapaciteta.

Istovremeno, posebna pažnja usmjerava se na podatke potrebne za ostvarivanje prava na novčane i druge oblike potpore u skladu sa kriterijima za odnosne potpore, kao i podatke potrebne za analizu djelovanja potpore (mjera poljoprivredne politike) za gazdinstva.

Ovim zakonom ustanovljava se obaveza FMPVŠ kao i kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede da vode 6 registara-upisnika kao i evidencije o novčanim podrškama u poljoprivredi, evidencije upotrebe poljoprivrednog zemljišta kao i evidencije o pedološkim osnovama.

Matični identifikacijski broj, osnovica za vođenje upisnika i povezivanja različitih evidencija, predstavlja jedinstveni matični broj građana za fizičke osobe i matični broj za pravne osobe.

Ovi registri se ne odnose na poslove iz djelokruga Federalnog zavoda za statistiku.

Član 45.

Seoska gazdinstva ili porodična poljoprivredna gazdinstava, poljoprivrednici te zadruge i obrtnici u poljoprivredi, upisuju se u upisnike iz člana 44. stav 1. tač. 1. i 2. ovog zakona pri kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede koja izdaju rješenja o upisu odnosno rješenje kojim se odbija upis, najkasnije u roku od 15 dana od dana uredno podnesenog zahtjeva za upis.

Član 46.

Upis u Registar seoskih gazdinstava ili porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i registar poljoprivrednika, obavezan je za seoska gazdinstva ili porodična poljoprivredna gazdinstava i poljoprivrednike koji:

- prodaju vlastite proizvode na tržištu,
- podnose zahtjeve za novčane podrške i druge oblike potpore u poljoprivredi,
- trebaju biti evidentirani u ostalim registrima iz člana 44. ovog zakona.

Prodaja iz stava 1. tačka 1. ovog člana odnosi se na:

- prodaju registrovanim fizičkim i pravnim licima koja neposredno otkupljuju proizvode za preradu ili daljnju prodaju,
- direktnu prodaju.

Član 47.

Upis u Registar privrednih društava, zadruga i obrtnika u poljoprivredi, obavezan je za pravna lica koja su registrovana za obavljanje poljoprivredne djelatnosti pri nadležnom sudu kao i obrtnike registrovane za obavljanje poljoprivredne djelatnosti pri nadležnom organu, u slučajevima kada:

- podnose zahtjeve za novčane podrške i druge oblike potpore u poljoprivredi,
- trebaju biti evidentirani u ostalim registrima iz člana 44. ovog zakona.

Član 48. (poljoprivredno knjigovodstvo)

Federalno ministarstvo organizuje sistem poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka (u daljem tekstu: poljoprivredno knjigovodstvo) za potrebe praćenja promjena i nivoa poljoprivrednog dohotka poljoprivrednog gazdinstva, ocjene gospodarske uspješnosti poljoprivredne proizvodnje i analize mjera poljoprivredne politike.

Federalno ministarstvo je odgovorno za organizaciju i stručno provođenje poljoprivrednog knjigovodstva. U organizaciji i provođenju mogu učestvovati poljoprivredne, obrazovne, naučne i stručne institucije, upravna tijela, te druge organizacije i ustanove koje odredi Federalno ministarstvo.

Vrstu, obim i način prikupljanja knjigovodstvenih podataka propisuje federalni ministar poljoprivrede.

Novčana sredstva za organizaciju i vođenje poljoprivrednog knjigovodstva se obezbjeđuju u Budžetu Federacije.

Uspostava *Sistema poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka* predstavlja usklađivanje s pravnim redom i zahtjevima legislative Evropske unije .

Na taj način bit će moguće osigurati potrebni nivo informacija s međunarodnim poljoprivrednim faktorima (usklađenost, saradnja i razvoj), kao i unutaršnjim faktorima, a pogotovo s kreatorima i *provoditeljima poljoprivredne politike* (naučno-istraživačkim ustanovama i drugima).

Zadaća navedenog sistema jest prikupljanje knjigovodstvenih podataka s porodičnih poljoprivrednih gazdinstva, a temelji se na sistemu prikupljanja podataka (putem poljoprivrednog knjigovodstva) o: korištenim poljoprivrednim površinama; zaposlenosti; proizvodnim i poslovnim rezultatima na gazdinstvu (ukupni autoput, potrošnja, amortizacija, dohodak i drugo). Gazdinstva na kojima se prikupljaju navedeni podaci izabiru se po metodi slučajnog uzorka, iz tzv. "komercijalnih poljoprivrednih gazdinstava", odnosno gazdinstava s proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda namijenjenih za tržište.

Navedeni podaci predstavljaju osnovicu za jedinstvenu klasifikaciju (tipologija) poljoprivrednih gazdinstava prema tipu proizvodnje i ekonomskoj veličini prema zahtjevima Evropske unije, odnosno metodologiji FADN.

Tipologija gazdinstava omogućit će: a) analizu gazdinstva sa stajališta ekonomskih kriterija i b) usporedbu stanja u gazdinstvima (između različitih skupina, između članica Unije ili regija u različitim razdobljima).

Ovaj sistem praćenja porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i ustanovljenje poljoprivrednog informacijskog sistema na mikro i makro nivou važno je područje za razumijevanje ovog sektora privredne djelatnosti, određivanje ciljane agrarne politike i programa koji prepoznaju složenost prirode poljoprivrednih gazdinstava. Istodobno će biti osigurana valjana informacija podloga za donošenje, provođenje, nadzor i analizu mjera poljoprivredne politike.

Član 49.(Zeleni izvještaj)

Cilj *Zelenog izvještaja* jest identifikacija stanja te ustanovljenje osnovnih makroekonomskih pokazatelja poljoprivrede, agrarne strukture i pokazatelja stanja u poljoprivrednoj proizvodnji, uzimajući u obzir sve oblike poslovnog organiziranja.

Zeleni izvještaj sadrži ocjenu stanja i privrednog položaja poljoprivrede u protekloj kalendarskoj godini, te prijedloge mjera za slijedeću godinu. U njemu se prikazuje položaj poljoprivrede u privredi BiH i u međunarodnom okruženju, s posebnim osvrtom na razmjenu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda s drugim zemljama.

U *Zelenom izvještaju* navode se sve mjere, poticaji i učinci u poljoprivredi, a iskazuju se sveukupno, i po kantonima kao poljoprivrednim regijama.

Zeleni izvještaj temelji se na redovnim praćenjima i agroekonomskim stručnim podlogama. Ministar poljoprivrede može dio redovnih praćenja, izradu dijelova stručnih podloga i analiza povjeriti za to osposobljenim naučno-istraživačkim ustanovama i pojedinim stručnjacima za određena područja.

Ovaj izvještaj se treba dostaviti Vladi Federacije najkasnije do 15. maja tekuće godine a Vlada ga dostavlja Parlamentu F BiH najkasnije do 15. juna tekuće godine.

Veoma je značajno da je Zeleni izvještaj kada ga prihvati Parlament F BiH javan, te da se objavljuje u «Službenim novinama Federacije BiH».

VII UPRAVNI I INSPEKCIJSKI NADZOR

(čl. od 50. do 63.)

Odredbama ovih članova propisuje se upravni i inspeksijski nadzor nad provođenjem ovog Zakona i propisa donijetih na osnovu njega na nivou kantonalne poljoprivredne inspekcije i na nivou poljoprivredne inspekcije u Federalnom ministarstvu poljoprivrede.

Propisuju se postupak i ovlasti poljoprivrednih inspektora, te prava i dužnosti nadziranih pravnih i fizičkih osoba.

Između ostalog određeno je da Federalno ministarstvo poljoprivrede vrši upravni nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona koji su ovim zakonom stavljeni u nadležnost Federacije kao i upravni nadzor nad institucijama, ustanovama i organizacijama u obavljanju poslova određenih ovim zakonom, a koji predstavljaju vršenje javnih ovlaštenja.

Federalno ministarstvo poljoprivrede vrši i nadzor nad kantonalnim organima uprave nadležnim za poslove poljoprivrede u dijelu izvršavanja federalne politike kao i provođenja mjera u oblasti agrara koji se od značaja za cijelu Federaciju.

Kantonalni organ uprave nadležan za poslove poljoprivrede vrši upravni nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona koji su ovim zakonom stavljeni u nadležnost kantona.

Inspeksijski nadzor u provođenju ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše federalni poljoprivredni inspektori, federalni granični poljoprivredni inspektori i kantonalni poljoprivredni inspektori.

Kantoni mogu određene poslove inspeksijskog nadzora iz svoje nadležnosti, povjeriti opštini o čemu odluku donosi kantonalna skupština.

U aktu o povjeravanju inspeksijskog nadzora iz stva 2. ovog člana, utvrđuju se poslovi poljoprivredne djelatnosti u kojima će opština vršiti inspeksijski nadzor.

VIII KAZNE NE ODREDBE

(Čl. 64. 65. i 66.)

Ovim se članovima propisuju prekršaji i određuje visina kazni fizičkim i pravnim licima za te prekršaje.

IX PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

(Čl. od 67. do 74.)

Prijelaznim i završnim odredbama propisuju se rokovi za donošenje propisa za sprovođenje ovog zakona, te njegovo stupanje na snagu.

FINANSIJSKA SREDSTVA

Za sprovođenje ovog Zakona u Budžetu Federacije BiH, morat će se osigurati dodatna sredstva, koja se trenutno ne mogu precizirati.

POSTUPAK PRIPREME OVOG ZAKONA

Uvod

ZAKON O POLJOPRIVREDI U FEDERACIJI BIH PRIPREMA SE VIŠE OD GODINU DANA. Federalni ministar poljoprivrede je imenovao radnu grupu od devet članova od kojih su pet predstavnika iz ministarstva (stručnjaci iz poljoprivrede, veterinarstva i prava) i četiri stručnjaka iz drugih institucija i to: iz Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, Federalne privredne komore, Udruženja poljoprivrednih proizvođača Federacije BiH i Poljoprivrednog instituta Sarajevo. Pomoć pri izradi dali su i ostali stručnjaci iz ove oblasti, a posebno Agropedološki zavod kao i kantonalna ministarstva nadležna za oblast poljoprivrede.

Prije svega zadaća radne skupine je bila da prouči i analizira zakonodavstvo susjednih zemalja u ovoj oblasti. Kako je to pojašnjeno u uvodnom dijelu obrazloženja ovog zakona, kao osnov nam je poslužio Zakon o poljoprivredi Republike Hrvatske. Veoma je značajno da je navedeni zakon Hrvatska već uskladila sa procedurama i standardima WTO-a posebno u dijelu poticajne politike, te smo pokušali i u našem Zakonu o poljoprivredi, preslikati ta rješenja i za Federaciju.

Moramo ponovo naglasiti činjenicu da Zakon o poljoprivredi treba biti krovni zakon («lex generalis») kojim se funkcionalno određuje šta je potrebno u poljoprivredi na način da se objedine i definišu osnovni sadržaji u području poljoprivrede.

Prilikom pripreme ovog zakona bezbroj puta smo nailazili na «pitanje sukoba nadležnosti» kako u odnosu na ovlasti države BiH tako i vezano za ustavne nadležnosti federalnih jedinica – kantona. Mišljenja smo da bi posao pripreme ovog zakona bio mnogo jednostavniji, a sigurno efikasniji da se ovaj zakon može donijeti na nivou države.

Radi toga pokušali smo riješiti u ovom zakonu pitanje stvarnih i funkcionalnih nadležnosti jer je Radna skupina cijelo vrijeme tokom rada, imala u vidu podijeljenost i nedefinisanost nadležnosti u ovom izrazito važnom segmentu.

S tim u vezi ponovo podvlačimo da je razina države, najmjerodavnija da donese ovaj sistemski propis, ali uvažavajući činjenicu da još uvijek nije postignut konsenzus o ovom pitanju, odlučili smo se da donesemo federalni propis, i to nakon dužeg čekanja i nakon što smo zaključili da u skorije vrijeme državni zakon o poljoprivredi neće biti donesen.

U namjeri da postignemo harmoniziranost u oblasti poljoprivrednog zakonodavstva, radni materijal ovog zakona smo dostavili u nadležno ministarstvo RS, jer jedino donošenje jednog zakona ili entitetskih koji moraju biti usaglašeni, može imati pozitivne efekte u poljoprivrednoj politici jer je tržište jedinstveno, te propisivanje određenih pravila samo u jednom entitetu, može biti bez pravih pozitivnih pomaka.

Prema našim saznanjima u drugom entitetu, ovaj Zakon još uvijek nije pripremljen te nismo mogli izvršiti harmonizaciju propisa. U skorije vrijeme možemo očekivati gore naznačeno jer je PRSP i prateći akcioni plan, predvidio da se u narednoj godini (2005.) donesu zakoni o poljoprivredi u oba entiteta.

Naglašavamo da je osoblje EU - Sektor poljoprivrede, izrazila spremnost da pruži pomoć vezano za pripremu poljoprivrednog zakonodavstva u cilju približavanja naše zemlje i naših zakona, propisima EU.

Projekat EU „Funkcionalni pregled javne uprave u BiH“ je pored ostalog, u segmentu Sektor poljoprivrede, izvršio funkcionalni pregled ove oblasti. Na poljoprivrednoj konferenciji koja je održana u novembru 2004. godine, prezentiran je završni izvještaj.

Preporuka projektnog tima je da se ne donose entitetski zakoni o poljoprivredi, već da se na državnom nivou, usvoji **Zakon o agrobiznisu i ruralnom razvoju kojim će se razjasniti procedure koordinacije i raspodjele nadležnosti u Bosni i Hercegovini.**

Međutim, uvažavajući činjenicu da se na donošenju i pripremi Zakona o poljoprivredi radi izuzetno dugo i sistematično, te da se ovaj Zakon već dvije godine nalazi u Programu rada Vlade F BiH, odlučili smo da kao obrađivači, isti damo u parlamentarnu proceduru.

X X X

Radni materijal Zakona o poljoprivredi je dostavljen u sva kantonalna ministarstva nadležna za poljoprivredu kao i federalnim ministarstvima za koja smo cijenili da je potrebno da se izjasne o ovom zakonu.

Zakon je dostavljen i Privrednoj komori F BiH, a aktivno učešće u pripremi imalo je i udruženje poljoprivrednih proizvođača Federacije BiH kao i ostale stručne asocijacije iz oblasti poljoprivrede. Radni materijal ovog zakona, duže od pola godine je postavljen na Web stranici našeg Ministarstva, a sve u cilju osiguranja široke stručne rasprave o istom.

Pismene primjedbe, prijedloge i sugestije su dostavili:

Federalno ministarstvo trgovine
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
Federalno ministarstvo prostornog uređenja i okoliš
Federalno ministarstvo zdravstva
Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta
Srednjobosanski kanton
Hercegovačko-neretvanski kanton
Tuzlanski kanton
Hercegbosanski kanton
Privredna komora F BiH
Savez udruženja poljoprivrednika Federacije BiH.

Radna grupa je razmotrila dostavljene primjedbe, prijedloge i sugestije i u Zakon ugradila one za koje je ocijenjeno da su opravdane i da doprinose boljim ili jednostavnijim rješenjima.

Postupajući u skladu odredbama Poslovnika o radu Vlade Federacije BiH, nakon što su gore navedene radnje završene, predmetni Zakon je dostavljan na mišljenje Federalnom ministarstvu pravde, Federalnom ministarstvu finansija i Uredu za zakonodavstvo Vlade Federacije BiH (dana 22.12.2004. godine).

PRIMJEDBE I SUGESTIJE UREDA ZA ZAKONODAVSTVO Vlade F BiH

Mišljenje broj: 03-02/19-915/04 od 28.12.2004. godine

Usmeno usaglašavnje dana 03.02.2005. godine

NAČELNE PRIMJEDBE

1. Primjedba stavljena na Poglavlje IV je prihvaćena i izvršeno je potrebno preciziranje u članu 37., Prednacrta, te pojašnjeno da poljoprivrednik ima pravo na penzijsko i zdravstveno osiguranje u skladu sa važećim zakonima u Federaciji BiH i to Zakonom o penzijsko-invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ br. 29/98 i 49/00) i Zakonom o zdravstvenom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ br. 30/97 i 7/02).

Dakle, u stavu 1. člana 37. kao krovnom zakonu za oblast poljoprivrede, je konstatovano pravo koje je već zagwarantirano zakonima koji su gore citirani.

U stavu 2. člana 37. je propisano da poljoprivrednik ima obavezu i dužan je osigurati sebe i članove porodičnog domaćinstva ukoliko ispunjava uslove koji su određeni važećim propisima za ovu oblast.

Naime, nije nam bila namjera da im ovim zakonom dajemo ta prava, već i u ovom propisu kao sistemskom oblasti poljoprivrede obavežemo poljoprivredne proizvođače da iskoriste prava koja su im data drugim propisima. Navedeno smo napravili iz razloga što se veoma često javnost pogrešno informira da poljoprivrednicima nisu osigurana odgovarajuća prava na penzijsko i zdravstveno osiguranje. Međutim, iz navedenog se može zaključiti da su im prava već osigurana, ali da izrazito mali broj poljoprivrednika koristi ove zakonske mogućnosti.

2. Vezano za primjedbe date na Poglavlje V institucionalna podrška u kojima je navedeno da nije precizno utvrđen način osnivanja ustanova za pružanje usluga u poljoprivredi, mišljenja smo da je u članu 38. stav 3. ovog zakona određeno da se ove ustanove mogu osnivati posebnim zakonom koji predlaže Vlada FBiH (Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave). Dakle, svrha ove odredbe je da se napokon omogući da se zakonom osnuju federalne ustanove za pružanje usluga u poljoprivredi, koje će obavljati stručne i upravne poslove iz oblasti poljoprivrede. (npr: Federalni Zavodi za poljoprivredu, Federalni zavod za agropedologiju i sl.).

Ured za zakonodavstvo je stavio primjedbu i na sastav Vijeća za istraživanje u poljoprivredi i seoskom području (član 40. zakona) u smislu da je potrebno jasnije definisati sastav, djelovanje i način rada, a posebno osiguranje novčanih sredstava za obavljanje funkcija i naknade za rad članovima Vijeća. Predmetna primjedba je djelimično prihvaćena i izvršene su dopune ovoga člana. Međutim, mišljenja smo da je jasno određeno da Vijeće ima 11 članova, te taksativno navedeno koji predstavnici sačinjavaju ovo Vijeće. Istovremeno je određeno da federalni ministar donosi rješenje kojim se imenuje Vijeće za razdoblje četiri godine. Vezano za naknadu, propisano je da članovima Vijeća pripada naknada koju određuje federalni ministar i da se ta sredstva trebaju osigurati u Budžetu Federacije BiH. U namjeri da ne opterećujemo zakon u stavu 5. člana 40., odredili smo da Vijeće radi i djeluje na osnovu donesenog Poslovnika o radu, kojim će se regulisati detaljnije sva ostala pitanja. U tom smislu je ovaj stav dopunjen na način da je određeno da se Poslovnik o radu Vijeća donosi uz saglasnost federalnog ministra poljoprivrede.

Vezano za primjedbu koja je stavljena na djelokrug Poljoprivrednog centra (član 42. zakona) u obrazloženju zakona, detaljno smo pojasnili da bi uz postojeći Federalni zavod za statistiku, a u cilju potreba praćenja i sistematskog istraživanja različitih informacija od važnosti za poljoprivredu, bilo potrebno pri našem Ministarstvu utemeljiti Poljoprivredni informacijski centar. Mišljenja smo da je krajnje vrijeme da se osigura brži, savremeniji i jednostavniji protok različitih poljoprivrednih informacija, koje su od posebne važnosti za razvoj poljoprivrede. Sadašnji način praćenja i obavještavanja u poljoprivredi je većinom nedostupan brojnim sudionicima u poljoprivredi, a posebno poljoprivrednim proizvođačima. Dakle, svrha ovog centra jest da se na jednom mjestu sjedini široka lepeza informacija u poljoprivredi (npr: opis djelatnosti različitih institucija, organizacija, službi, udruženja relevantnih za poljoprivredu, već objavljenih statističkih podataka, kalendara, poljoprivrednih događanja, kreditiranja, mjera agrarne politike i sl.). Dakle, u ovom centru bi se sistematično prikupljale i servisirale sve potrebne informacije koje su značajne za agrar. Isključivo je naglašeno da se poslovi ovog Centra ne odnose na poslove iz djelokruga Federalnog zavoda za statistiku, ali u svakom slučaju bi nam informacije koje bi se prikupljale i sistematizovale u ovom Centru omogućile i efikasnije i tačnije davanje podataka zavodima za statistiku, ako se odnose na poljoprivredu.

3. Načelna primjedba koja se odnosi na Poglavlje VI praćenje i izvještavanje u poljoprivredi je prihvaćena i promijenjen je i naziv ovog poglavlja i glasi REGISTRI I IZVJEŠTAVANJE U POLJOPRIVREDI.

Registri su obrađeni kroz članove od 44. do 47., a u članovima 48. i 49. su precizirani poslovi vezano za organizovanje sistema poljoprivrednog knjigovodstva, odnosno obaveza izvještavanja kroz godišnji izvještaj-zeleni izvještaj. Uspostava sistema poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka proizilazi iz obaveze da se izvrši usklađivanje sa pravnim redom i zahtjevima legislative Evropske Unije. Cilj zelenog izvještaja je identifikacija stanja i ustanovljenje osnovnih makroekonomskih pokazatelja poljoprivrede, agrarne strukture i stanja u poljoprivrednoj

proizvodnji. U zelenom izvještaju će biti i ocjena stanja privrednog položaja poljoprivrede iz protekle godine, te prijedlog mjera za slijedeću godinu.

4. Prihvaćene su primjedbe stavljene na Poglavlje VII Upravni inspekcijski nadzor, te izvršene potrebne izmjene članova koji regulišu ova pitanja. U tom smislu je izvršena dopuna člana 50. ovog zakona, a vezano za nadzor nad zakonitošću rada institucija koje vrše javna ovlaštenja. Dakle, upravni nadzor je propisan kroz član 50., a inspekcijski nadzor kroz članove od 51. do 63. Prihvaćena je primjedba stavljena na član 53. i izvršeno preciziranje u stavu 3. ovog člana. Izmijenjeni su članovi 59. i 60.

5. Načelna primjedba stavljena na članove 70. i 72. je usvojena i izvršene su potrebne izmjene. Međutim, moramo naglasiti da imamo određene poteškoće vezano za prijelazi karakter i primjenu propisa koju su uređivali ovu oblast do donošenja ovog zakona, jer se ovaj zakon donosi po prvi put. Radi toga, a uvažavajući činjenicu, da se radi o krovnom zakonu za oblast poljoprivrede, morali smo situirati odredbu koja je predviđjela da će se ostali zakonski i podzakonski propisi u slučaju suprotnosti sa odredbama ovog krovnog zakona morati uskladiti. Dakle, ukoliko je u nekom od drugih zakona iz oblasti poljoprivrede, propisano nešto drugačije, u odnosu na ovaj Zakon (npr. Zakonu o poljoprivrednom zemljištu) potrebno je izvršiti usklađivanje. Radi navedenog uvažena je primjedba, te brisan stav kojim je bila ostavljena mogućnost da se primjenjuju ranije doneseni propisi.

6. Postupajući u skladu sa sugestijom iz predmetnog mišljenja izvršeno je usmeno usaglašavanje vezano za propuste pravno-tehničkog karaktera, te u tom smislu su izvršene izmjene u čl. 43., 48., 49., 54. i 57.

PRIMJEDBE FEDERALNOG MINISTARSTVA FINANSIJA (mišljenje broj.03-02-9748 dostavljeno 17.02.2005. godine)

Federalno ministarstvo finansija je u svom mišljenju istaklo da ima primjedbu na članak 48. Zakona kojim je propisana obaveza osiguranja sredstava iz Proračuna Federacije BiH za namjenu vođenja poljoprivrednog knjigovodstva. S tim u vezi pojašnjavamo da je sistem poljoprivrednog knjigovodstva nužno voditi jer je to jedan od uslova EU u oblasti poljoprivrede. Isto će se uspostaviti u roku od 2 godine od stupanja na snagu zakona. S tim u vezi naglašavamo da će se ovi poslovi voditi u Sektoru poljoprivrede u FMPVŠ i da će biti potrebna minimalna sredstava u cilju kadrovske i tehničke jačanja Sektora. (potrebna sredstava za ove namjene mogu se planirati u Programu poticaja)

PRIMJEDBE FEDERALNOG MINISTARSTVA PRAVDE (mišljenje broj.04-02-799 dostavljeno 25.02.2005. godine)

Primjedbe koje je dostavilo Federalno ministarstvo pravde se u potpunosti prihvaćaju i iste će biti ugrađene u Nacrt Zakona prije dostavljanja Parlamentu F BiH.